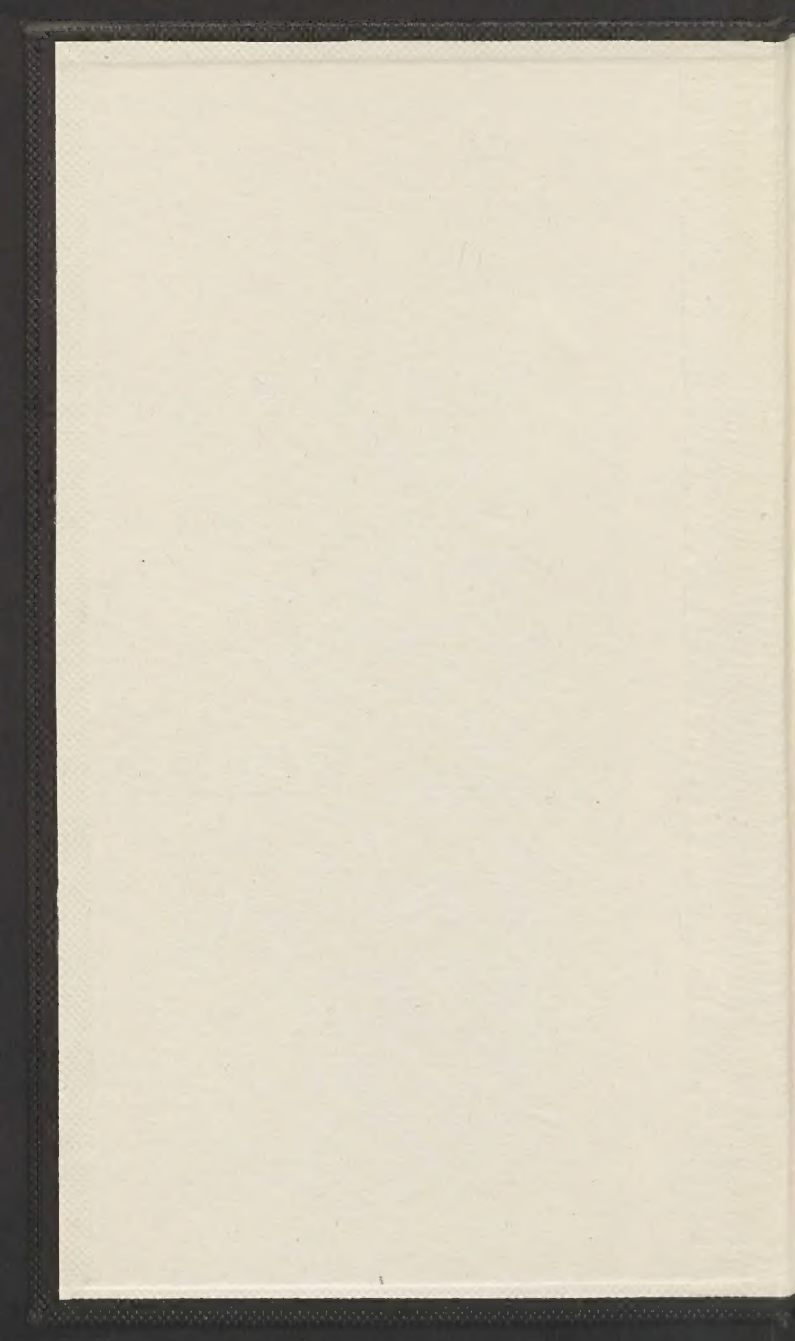
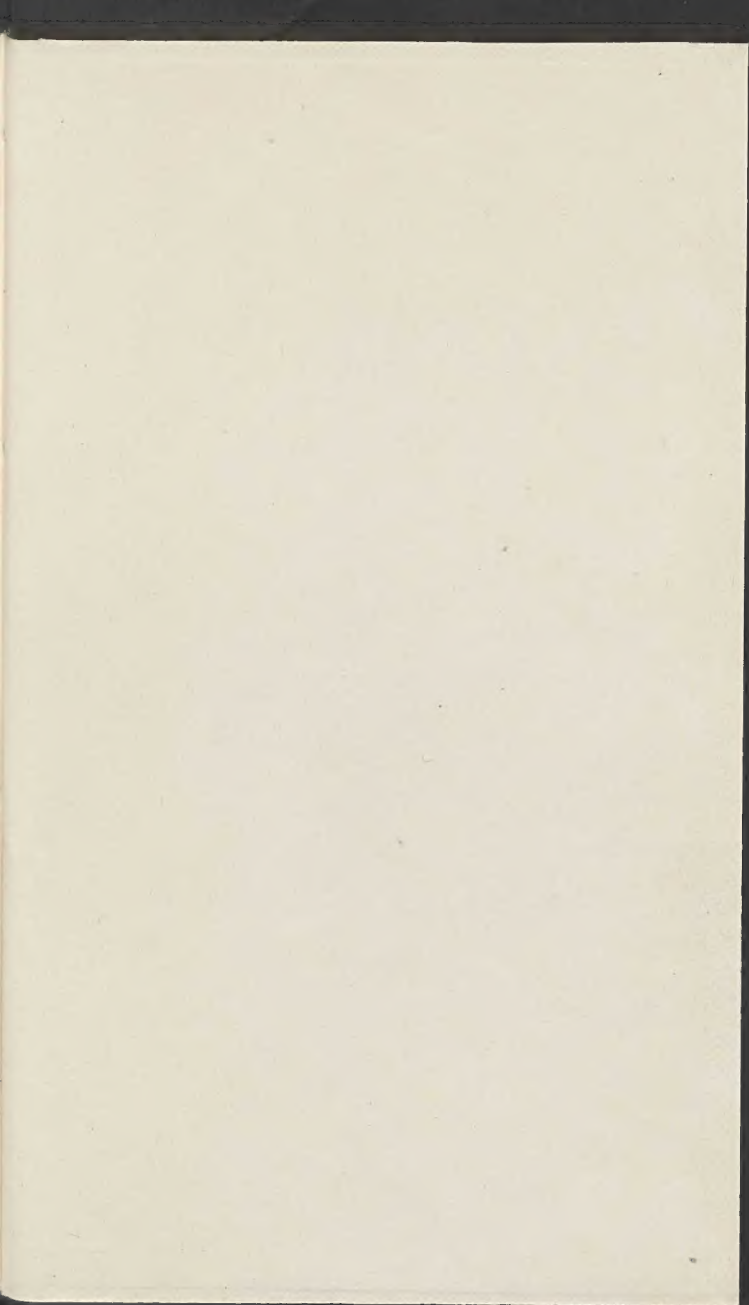
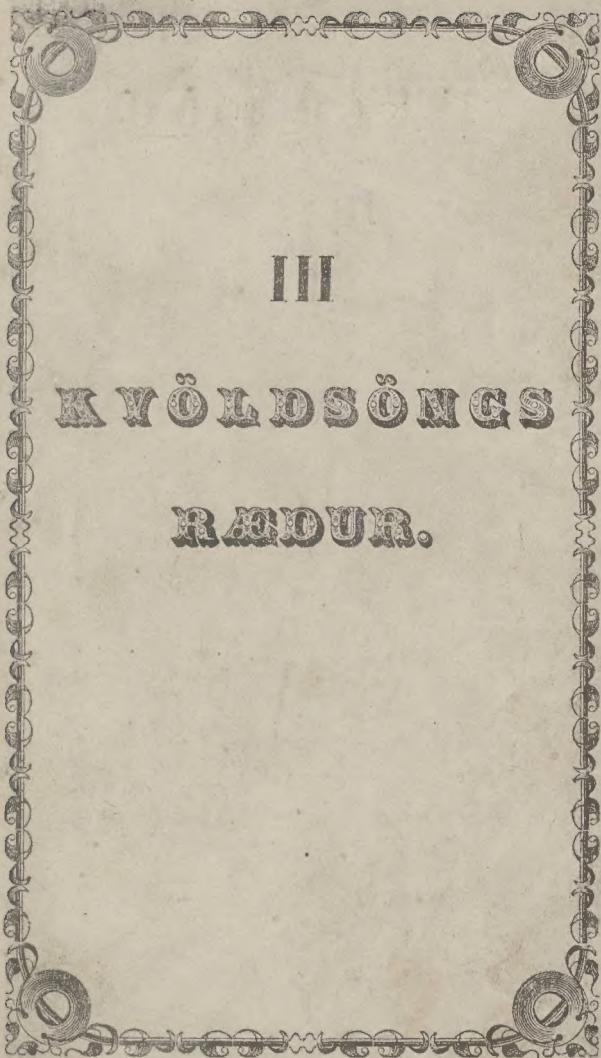

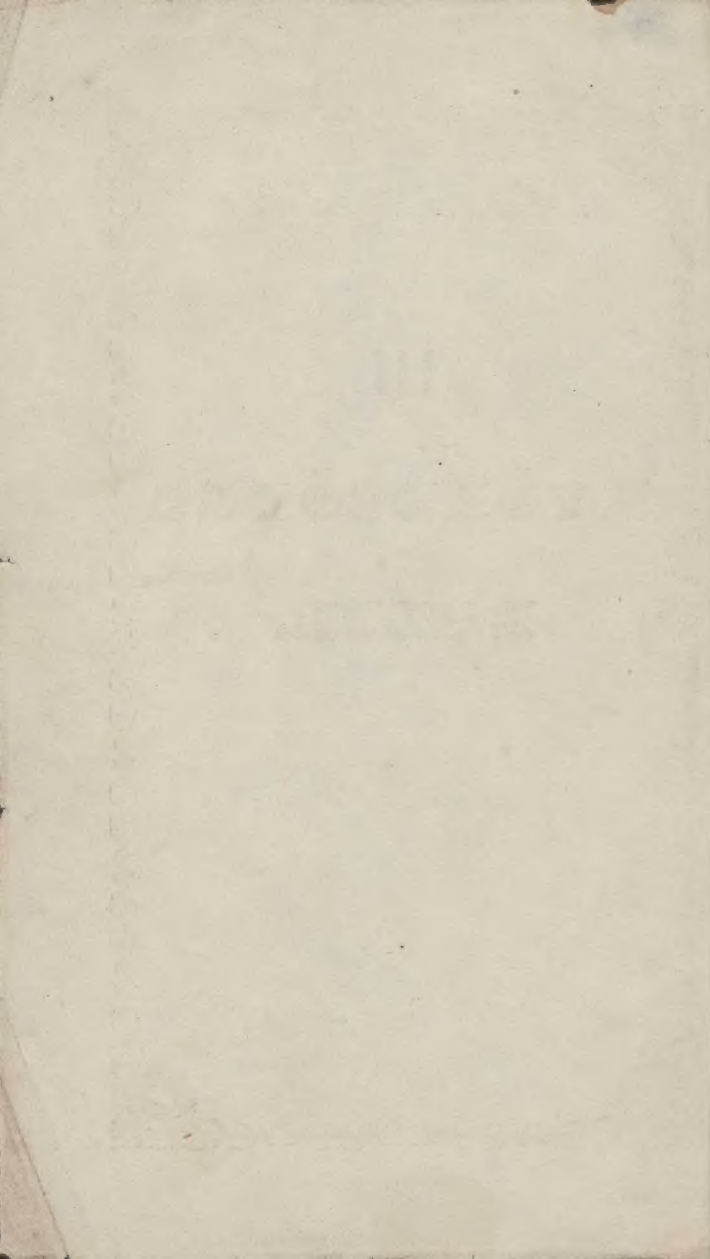

III

KVÖLDSÖNGS

RÆÐUR.

ÞRJÁR RÆÐUR

haldnar við

kvöldsöngva á Akureyri

af

Aðstoðarpresti Sv. Hallgrímssyni.

AKUREYRI.

Prentaðar á kostnað Sv. H. af H. Helgasyni.

1 8 5 6.

hinum þremur söfnum:

**Hrafnagils kirkju,
Munkaþverár kirkju
og Kaupangs kirkju**

Tilcinkast

þessar ræður

með virðingu og elsku.

Útgefariinn.

RÆÐAN

á aðfangadagskvöld jóla 1855.

Í Jesú nafni.

Það er nú byrjuð og fer í hönd mikil og fagnaðarrík hátíð um gjörvalla kristnina; því frá upphæðum var hann kominn, sá hinn miskunar- og máttarríki Drottinn, hvers fæðingar vjer nú eigum að minnast. Með hans fæðingu upprann á jarðríki sannur blessunar- og hjálpræðistími. — Hversu dimmt er ekki í vetrarskammdeginu á morgnana áður dagur ljómar! En þegar dagsbrúnn skín, líta menn upp með fögnuði, því þeir hugsa með sjer: senn kemur nú líka sólin blessuð! Eins mátti heita dimmt á jarðríki, áður enn Frelsari vor fæddist í heiminn. En hjarðmennirnir úti í Betlehems högum, sem sáu hinn skínandi engil og heyrðu tíðindi hans, litu upp með fögnuði og fóru að skoða hina sönnu sól, Drottinn Jesúm í Davíðsborg, þetta heimsins sanna ljós, sem upplýsir hvern mann, er í heiminn kemur. — Þá voru hvergi jólar nema á ökrum Bóasar, þar sem góðkvennið Rut hafði tínt saman eptirlegukornið, og úti í högunum, þar sem hjarðsveinninn Davíð hafði gætt búsmala föður síns. Þá voru hvergi jólar nema þar sem María, Drottins sæla þjónustukvinna, hafði látið barn sitt í jötuna, vafið fátæklegum reifum. — En hin miklu fagnaðartíðindi, sem engillinn flutti hjarðmönnunum, áttu að flytjast öllum lýð, — fyrst og fremst Gyðingum, því það var svo samkvæmt Guðs eilífa vísdomsráði og því fyrirheiti, sem hann gefið hafði ástvini sínum Abraham, föður hinna trúuðu. Því Guð vill, að allir menn verði hólpnir og komist til sannleiksins viðurkenningar; þess vegna

átti líka ljós heimsins að berast út frá Gyðingum, og renna upp fyrir þeim, sem sátu í dauðans dimma skuggadal. Og sjál svo hefur það líka sked eptir Guðs fyrirhuguðu ráði. Því einmitt guðsbirtan, sem ljómaði í Betlehem, ljómar líka í þessum sal, hefur ljósin kveikt í þessu húsi. Því þegar hjarðmennirnir í Betlehem fengu fyrst jólatíðindin, beygðu forfedur vorir knje fyrir mállausum skurðgoðum. En tíminn leið og aldir liðu, og fylling tímans færðist yfir láð og lög. Þá heyrðist nýlunda á Nordurlöndum úr Austurheimi, mikil og merkileg tíðindi um barn, sem oss er fætt, um son, sem oss er gefinn, á hvers herðum höfðingjadómur skal hvíla, og hver eð skal heita hinn undrunarlegi, ráðgjafi, hinn máttugi, sterki Guð, faðir eilífðarinnar, friðarhöfðingi. — Og lof sje góðum Guði, sem ljet kristna fedur og mæður og kennara flytja oss þessi tíðindi þegar á æskuárum vorum, sem leiddu oss meðan vjer vorum börn til barnsins, sem oss er fætt í nótt í Betlehem. Þess vegna snúum vjer á þessu kvöldi huga vorum til þess, Föður þess og Föður vors og segjum:

Miskunsami Guð og Faðir á himnum! lofað og vegsamað sje þitt heilaga nafn, fyrir það þú sendir oss þinn eingetinn Son til frelsis og endurlausnar, fyrir það, að þú hefur einnig vitjað vor með þessari þinni óumræðilegu elsku, og lætur nú á þessari hátíðlegu kvöldstundu þessa sól þinnar náðar uppreнна yfir oss, svo að vjer getum nú orðið börn þín, og orðið hólpnir í ríki þíns elskulega Sonar. Æ, láttu sagnadarboðskap þessarar nætur: oss er Frelsari fæddur! hljóma með andans fyllsta fjöri í sálum vorum, svo að hann geti endurnýað og endurfætt hjörtu vor, svo hann geti tvístrað burt öllu syndarinnar myrkri úr brjóstum vorum og bygdum. Láttu jólatíðindin flytja oss öllum heim hina sönnu jólagleði. Heyrðu þessa bæn vora í Jesú nafni, himneski Faðir. Faðir vor, o. s. frv.

Víst má oss þykja það furðanlegt, kæru tilheyrendur! að hinir merkustu atburðir, sem mest hafa gjört til þess að breyta gjörvöllum hinum andlega heimi, og fyrir það einnig hinum sýnilega heimi, þeir skuli hafa gjörzt án allra umbrota í náttúrunni. Þangað til Frelsarinn sæddist í heiminum var víst ekkert augnablik merkilegra, en ekkert líka óttalegra vegna afleiðinga sinna, heldur enn það, þá er framin var hin fyrsta synd. Það eina augnablik steypiti mannum úr þeirri tign, sem Guð hafði sett hann í, svipti hann gæfu, friði og farsæld, var upphaf til blóðsúthellinga og margfaldra nauða, leiddi dauðann yfir mannlíf, lagði grundvöllinn til spillingarinnar í sálum vorum, og undirbjó þá hina eilífu og óumræðilegu eynd, sem fyrirbúin er hinum fordæmdu. Sólin hefði vel mátt missa birtu sinnar, jörðin titra og skjálfa, allar höfudskepnur hamast af hrygð og harmi yfir þessu óttalega falli Guðs yppurstu skepnu á jörðunni. En skært og skírt hefur víst sólin skinið á himninum, óhaggaðar hafa víst staðið í blóma sínum eikurnar í Eden, og traudelega hefur nokkurt andvarp litið upp af brjósti náttúrunnar. Því þegjandi kom fram hin dapra hegning syndarinnar, og gekk smátt og smátt yfir með eynd sína og eyðileggingu. — Nú liðu margar aldir. Þá kom annað augnablik miklu merkilegra enn hið fyrra, og allt eins blessunarríkt eins og hitt hafði verið banvænt. Þá sæddist sá, sem setti skordur valdi syndarinnar, hver eð í frá broti fyrstu manna hafði útbreiðst æ meir og meir; sá, sem reisti mannkynið upp af falli þess, frelsaði það undan valdi syndarinnar og leiddi það aptur í frið og sátt við Guð; sá, sem niðurbraut myrkranna veldi, helvítis og dauðans, og uppstje sigrihrósandi til himna, hvar hann tekur á móti elskendum sínum, til að gjöra þá eins sæla og hann er sjálfur. En hljómaði þá ekki fagnaðaróp heimsendanna á

milli, til að kunngjöra öllum þjóðum, að Frelsari þeirra væri fæddur? Hristist ekki jörðin fyrir fagnadar sakir, að fá að bera hið sæla og blessaða barn, sem átti að setta hana við himininn? Hafði hún ekki á reiðum höndum allt sem hún átti bezt til, til að prýða sem mest ruggu þess? — Nei, heiminn grunadi ekki einu sinni hvað um var að vera; án þess heimurinn fagnaði, leið hjá hin mikla stund, er Frelsarinn fæddist og mannkynið endurfæddist; í jötu var hann lagður, sem kom frá himnum. Móður hans eina grunar, hver hann verða mundi, og fáeinir fátækir hirðar veita honum lotningu. Himininn einn þekkti og vegsamaði þá náð, sem heiminum var sken, og blíðlega hljómaði í lopti lofsöngur englanna: Dýrð sje Guði í upphædum, friður á jörðu og mönnum góður vilji! — Því fleiri jólanætur sem vjer lifum, því betur sem það verk, er hafið var með þessari nóttu, skýrist fyrir augum vorum, því heldur sem vjer getum ráðið í hinar dýrðlegu afleiðingar þess, er ókomni tíminn enn þá felur í skauti sínu, þess innilegri hlýtur sá fögnudur að vera, sem fyllir brjóst sjerhvers kristins manns, hvenær sem hann lifir upp aptur hina helgu jólanótt. Þessari nóttu og fæðingu Sonar hins Hæsta eigum vjer að þakka allt, sem oss varðar mestu, elsku til dygðarinnar, rósemi samvizkunnar, traust til Guðs, von um sælufulla eilífð. Hefði guðsbirtan ekki ljómað í myrkri þessarar nætur, hefði þetta barn ekki fæðst, — mikið skelfileg tilhugsun! hver þolir að ímynda sjer það! — í hvílíkt guðleysi, í hvílíkt hyldýpi eyndar og ógæfu hefðum vjer þá niðursokkið! Jeg þykist því vita það, að þjer viljið, ekki eins segnir heyra talað um nokkurt efni sjálfa jólanóttina, eins og um þá miklu og veglegu hluti, sem Drottinn hefur við oss gjört, þá er hann ljet sinn eingetinn Son íklæðast mannlegu holdi. Og þess vegna ætla jeg líka á þessari guðræknisstundu að

taka til yfirvegunar þessi postulans Páls orð: **Þegar tímans fylling var komin, sendi Guð sinn Son fæddan af kvinnu.**

Drottinn, þú veizt það, að þegar vjer erum ríkastir af tillíningum, þá erum vjer opt fátækastir af orðum, þú veizt það, að þinn andi einn getur haldið jólaræðu, æ, blás honum því í brjóst mitt þínu nafni til lofs og dýrðar, en þeim til uppbyggingar, sem orðið heyra!

Það er ekki okkur gefið að vita fyrir tíma og hentugleika Drottins. En þegar Drottinn lætur náðartíma sína uppreнна fyrir oss, þá er það skylda vor að gefa nákvæmlega gætur að þeim, og benda á þá öllum þeim, sem eptir vilja taka. Þannig gaf Eva gaum að því, er Drottinn talaði fyrir henni um það konunnar sæði, sem skyldi sundurmola höggormsins höfuð; og þegar hún fæddi Kaín son sinn, hefur hún hugsað, að þá væri kominn hinn fyrirheitni tími. En það áttu þá enn að líða ár svo þúsundum skipti, þangað til tímans fylling kom. Hinn sannorði og trúfasti Drottinn ljét því ekki af að vekja þeim, sem aðhyllust hann og þjónuðu honum, huga um að einhvern tíma skyldi þó sá fæðast af konu, sem útvega skyldi mönnum Paradís aptur; og því nær sem leið fæðingardegi hans, þess ljósara varð mönnum, af hverri ætt sá skyldi verða, sem allar jarðarinnar kynkvíslir skyldu hljóta blessun af. Þó var það hvorki Sara nje Lea nje Batseba, sem skyldu fæða hann í heiminn. Davíðssonur átti hann að kallast; en eigi var hann sá sonur Davíðs, sem bygði Drottni hið skrautlega musteri á Móríuhæð. Hann átti ekki heldur að fæðast á þeim tíma, er Davíðs hús stóð í blóma sínum, eins og trje á vatnabökkum. En þegar Babylonsmenn voru búnir að svipta þetta trje prýði sinni, og Isaf ætt stóð uppi eins og feiskinn stofn, þá tók að færast nær tímans fylling. Spámennirnir sáu þá

í anda fram á hinn fyrirheitna dag, svo þeir gátu huggað lýð Drottins, og haldið vakandi hjá honum voninni. Meðan herleiðingin varði, veitti Drottinn Daníel að sjá í anda Jerúsalems musteri uppbyggt aptur, og líka, hversu Drottins Smurði mundi ganga um í því musteri, áður heiðingjarnir legði það aptur í eyði. Og þegar nú Serubabel og Esra voru búnir að byggja Drottni nýtt hús á hinum helga stað, og gamalmennin feldu tár yfir því, af því þeim þókti það svo lítilsjörlegt og fátæklegt hjá því musteri, sem Salómon hafði bygt úr gullinu frá Ósír og af sedrustrjánunum frá Líbanon. sjá! þá huggaði Drottinn Sebaot þá með þessum orðum spámannsins Haggaí: jeg vil vekja eptirlöngun allra þjóða, svo þær skulu sækja í þetta hús, og jeg vil gjöra þetta hús hið dýrðlegasta, segir Drottinn allsherjar; dýrð þessa hins síðara hússins skal meiri vera enn hins fyrra var, því á þessum stað vil jeg frið gefa, segir Drottinn allsherjar. — Þá dróst og að þeim degi, er sá friðarhöfðinginn skyldi koma. Gyðingar, sem tvístraðir voru út um allan heim, vöktu von og eptirlöngun hjá heiðingjunum; og allir, sem sannleika elskudu, þráðu að heyra hið eilífa sannleiks- og hjálpræðisord. Hin litlu umráð, sem Rómverjar höfðu lofað Gyðingum að halda allt til þessa, voru komin í höndurnar á Heródes af Edoms ætt. Gyðingum sveið það sárt, svo þeir voru þá og þegar búnir til upphlaups. Þó stóð musterið enn, þar sem Messías átti að kenna. En þess tíma gat ekki verið langt að bíða, er Gyðingar mundu æsa Rómverja til hernaðar móti sjer, og Rómverjar svo koma með herskyldi, eins og forðum Nebúkaðnesar, til að leggja í eyði borg þeirra og musteri. — Hinn seinasti spámaður, sem var næst á undan Jóhannesi Skírara, hafði talað um eptirvæntingu Ísraelsmanna og engil þann, sem greiða skyldi götu Drottins. Uppfrá því þögnuðu raddir spámannanna, og englarnir tóku til að tala fyrir

mönnum um Guðs Son, því tíminn nálægðist, þá er sá skyldi fæðast, hverjum englarnir þjóna og syngja lof. — Þá reið á því að gefa gaum að tíð og tíma Drottins, þar sem kom að Elísabet og Maríu, Símon og Önnu. Því um þessar mundir kom það boð frá Ágústusi keysara, að taka skyldi manntal um allan heim. Með þessu atviki hefur Heilagur Andi nákvæmlega tilgreint, hvenær fylling tímans var, svo allir trúaðir skyldi einnig af þessu, sem þeim mönnum þykir öldungis ómerkilegt, er hvergi sjá fingur Drottins, — svo trúaðir allir skyldi geta sjeð og þekkt af því, að Drottinn var sá, sem hagaði þessu þannig; að hann var sá, sem greiddi götu Syni sínum, og hafði ekki einungis til þess Jóhannes Skírara, sem var hans síðasti sendibóði í eyðimörku, heldur líka Ágústus keysara, sem sat á völdugasta háseti í heiminum. Svo stóð á að Ágústus keysari hafði einn saman umráð yfir flestum þjóðum í heiminum; þær höfðu þá innbyrðis frið og mikil viðskipti saman. Þegar nú trúin á einn sannan Guð, og þann, sem hann útsendi, Jesúm Krist, hafði fengið viðtökur og viðnám á einhverjum einum stað, þá gat þessi sáluhjálplegi trúarlærdómur borizt þaðan borg úr borg og land úr landi miklu betur enn nokkurn tíma áður, meðan sífeld styrjöld og stríð gengu á milli þjóðanna. Og þetta veraldlega málefni, að Gyðingar skyldi skattskrifast, gefur öllum trúuðum efni til andlegra hugleiðinga: því við þetta atvik gjörðist það, að Jósep og María, sem voru af Davíðs ætt, ferðuðust til Betlehem, Davíðs borgar. Og þegar þá kom að þeim tíma, er María skyldi fæða, — heyrið! þá voru liðnar allar þær aldir, öll þau ár, allir þeir dagar og stundir, sem líða áttu áður tímans fylling kom; því á þeirri stundu kom það fram, sem skrifað stendur: Ó, þú Betlehem í Efrata hjeraði, þó þú sjert of lítil til þess að teljast meðal höfuðættborga Júdaríkis, þá skal þó frá þjer útganga sá, sem vera skal

yfirhöfðingi Israelsmanna; uppruni hans skal vera frá aldaöðli, í frá dögum eilífðarinnar! — — Já, frá aldaöðli, í frá eilífð hafði sá Drottinn verið til, sem jólanóttina fæddist í Betlehem, eins og hvert annað ungbarn; því það var Guðs eingetinn Sonur, ekki á þann hátt, sem öll mannanna börn geta kallast synir og dætur Guðs, að því leyti sem hann er þeirra almáttugur skapari; ekki heldur á þann hátt, sem vjer getum kallað Drottinn abba, elskulegi faðir! af því vjer erum teknir til náðar af honum, og höfum þegið anda kosinna sona af óverðskuldaðri miskun hans. Heldur var hann Sonur Guðs eptir eðli sínu og uppruna á þann hátt, sem enginn annar getur verið það. Hann var Guð af Guði, jafnt hluttakandi sínum himneska Föður í öllum þeim fullkomlegleikum, sem vjer tileinkum Guði sjálfum. Áður enn tímans fylling kom, höfðu líka spámennirnir sjed hann í anda sem þvílíkan Guðs Son. En Jóhannes, sem var meiri enn allir spámenn, sá hann líkamlega svo sem Föðursins eingetinn Son, íklæddan þjóns mynd. Því Jóhannes Skírari vitnaði og sagði: jeg sá að andinn leið eins og dúfa ofan frá himni, og nam staðar yfir honum. Og jeg þekkti hann ekki; en sá, sem sendi mig til að skíra með vatni, sagði við mig: yfir hvern þú sjerð andann koma og nema staðar yfir. hann er sá, sem skírir með Heilögum Anda. Og jeg hef sjed það og vitnað, að þessi er sá Guðs Sonur. — Og þannig skiljum vjer tíðindi engilsins jólanóttina: yður er í dag Frelsari fæddur, Kristur Drottinn í Davíðsborg! Barnið, sem fæddist oss til frelsis var sá Drottinn, hvern Guð Faðir hafði gjört að sínum eigin Syni, sá Drottinn, sem hafði verið í dýrð hjá Föðurnum, áður enn heimurinn var til, já, sá Drottinn, sem var sjálfs Guðs lifandi og almáttuga Orð, er í upphafi skapaði himin og jörð. Því í upphafi var Orðið, og Orðið var hjá Guði og Guð var það Orð. Allir hlutir eru fyrir það gjörðir, og án þess er ekkert til orð-

ið, sem til er, hvort heldur á himni eða jörðu, sýnilegt eða ósýnilegt, engill eða maður, því til hvers af englunum hefur Guð nokkurn tíma sagt: þú ert minn Sonur, í dag ól eg þig? Þess vegna sjáum hver englana sjálfa jólanóttina ekki svo sem voldugar og máttugar verur, þær eð vildu hafa heiður og vegsemd fyrir sjálfar sig; heldur eru þeir þá rjett eins og þjónustusamir andar, eins og gladdir sendiboðar, þeir eð ekki vildu lofa mönnum að líta neitt á sig, heldur bentu þeim á Guðs eingetinn Son í jötunni, og skildu svo við hjardmennina, þegar þeir voru í tilbúningi að fara þangað. — Þar fundu og þessir Betlehemborgar trúmenn barnið, sem þeim var vísað á í reifunum; og þeir urðu gladdir og vegsömuðu Guð fyrir allt það, sem þeir heyrðu og sáu, sem allt bar saman við það, er engillinn hafði sagt þeim. Að sönnu sáu þeir enga gullkórónu á höfði þessa barns, en þeir trúðu englinum, og seinna áttu þeir að sjá, hversu öll knje beygðu sig fyrir þessu heilaga barni, þeirra, sem eru á himni og á jörðu og undir jörðunni; seinna áttu þeir að heyra, hversu allar tungur játuðu, að þetta fátæka barn sje Drottinn Guði Föður til dýrðar. Að sönnu gátu þeir ekki ímyndað sjer neitt um þá hina óumræðilegu blíðu, sem skein út úr augum þessa barns, en þeir trúðu englinum, og seinna áttu þeir að sjá, að það var af því hinn Eingetni stærði sig ekki af að vera Guði líkur, heldur tók á sig þjóns mynd; að það var af því, að hann elskaði sína bæði fyrst og seinast, og það svo, að hann ljet lífið fyrir vini sína og bað fyrir óvinum sínum. Að sönnu hafði barnið enn nú ekki opnað varir sínar, til að láta hjardmennina heyra sína eilífu speki; en þeir trúðu englinum, og seinna áttu þeir að heyra þann lærdóm, sem þessu barni var ætlað að flytja, þá speki, sem ekki var upprunnin í nokkru manns hjarta, heldur var fólgin í Guði, þangað til hinn Eingetni, sem verið hafði í Föðurs-

ins skauti, kom og kenndi með myndugleika svo sem sá, er vitnaði það, sem hann hafði sjálfur heyrt og sjeð í Föðursins eilífu hóbýlum. Að sönnu voru höndurnar á þessu heilaga barni enn nú veikar og vanmáttugar; en hjardmennirnir trúðu englinum, og seinna áttu þeir að sjá, að þegar hann breiddi þessar höndur yfir hafið, þá skyldi það stöðva stórsjóí sína, þegar hann legði þær yfir sjúka, þá skyldu þeir verða heilir, þegar hann rjetti þær út yfir grafirnar, þá skyldu hinir dauðu upprísa, þegar hann fórnaði þeim til himins, þá skyldi Faðirinn á hæðum gefa sínum Elskulega allt sem hann bað um. Þvílíkur máttur, speki og gæzka var fólgin, en opinberaðist og varir eilíflega hjá þessu heilaga Jesúbarni, hjá þessari eilífu jólagjöf, sem Guð Faðir gaf heiminum í tímans fyllingu, þá er Orðið varð hold og bjó á meðal manna, svo þeir sáu þess dýrð, já, dýrð Drottins, sem Föðursins Eingetna, er var fullur náðar og sannleika. — Já — Orðið varð hold, Guð varð maður, því hann ljét fæðast af konu, eins og skrifað stendur. María, sem var festarkona Jóseps, var óljett þegar þau komu til Davíðsborgar. Og það skedi meðan þau dvöldu þar, að kom að þeim tíma er hún skyldi ala barnið. Og hún fæddi sinn frumgetinn son, sem hún hafði getið eptir fyrirheiti engilsins Gabríels. Þá er Heilagur Andi kom yfir hana, og kraptur hins Hærsta yfirskygði hana. Þannig kom þá Guðs eingetinn Sonur boðaður af englum, en ekki sem engill, heldur sem sátækur meyarsonur. Þó fögnuðu hinir sælu englar jólanóttina, enn ekki vegna sjálfra sín, því þeir stóðu sí og æ, seint og snemma frammi fyrir háseti hans, og nú hafði hann stígið niður úr háseti dýrðar sinnar á himnum; heldur fögnuðu þeir þá vor vegna, af því hann virtist að íklæðast mannlegri mynd, og gjörast mannanna bróðir, frelsari og sáluhjálpari, til þess vjer gætum orðið englum líkir. — Heyrið þetta, þjer mannanna börn! og fagnið þjer þá líka af hjarta,

því yðar vegna fæddist Guðs eingetinn Sonur af kvennu. Þó þjer vissuð ekki meira enn þetta, gætuð þjer samt ekki annað enn fagnað af þeim Guðs leyndardómi, sem yður er opinberaður með þessu eina, að Guð fæddist af konu; þjer blytuð að lofa hann og vegsama, eins og Betlehems trúðu hjardmenn gjörðu, og vissu þeir þó ekki meira í það sinn. Þjer gætuð þó altjend sagt yður það sjálfir, að eitthvert sjerlegt miskunarmerki Drottins hefði skeð jólanóttina, jafnvel þó þjer ekki gætuð skilið í, hversu mikið það væri. — Svo látum þá allir Guðs birtuna frá Betlehem ljóma í kringum oss á þessari Frelsarans fæðingarnóttu. Opnum augu vors anda, svo vjer sjáum þann, sem var ljómi Guðs dýrðar, reisum vafinn og lagðan í jötu, svo vjer sjáum það, að Guð, vor himneski Faðir, var í hans Syni, Jesú Kristi. Guðs eikísa og óransakanlega vera birtist í Sonarins heilaga og leyndardómsfulla getnaði, Guðs náð í hans fæðingu af fátækri, umkomulausri móður, Guðs dýrð í boðskap og lofsöng englanna, Guðs speki í hans himneska sannleikslærdómi, Guðs almætti í hans kraptaverkum, Guðs heilagleiki í hans flekklausu líferni, Guðs elska í hans fríviljuga dauða á krossinum. Þess vegna þurfum vjer ekki að biðja: sýndu oss Föðurinn! Því hver sem hefur sjeð Soninn hefur líka sjeð Föðurinn, og hver sem trúir á Soninn getur ekki annað enn trúað á Föðurinn, því Faðirinn er í Syninum og Sonurinn í Föðurnum. Ó, fagna þú, mannkyn, að Guð hefur þannig niður stígið til þín! Fagnadu af því, maður, að Guð hefur birzt á jörðunni í þinni mynd, svo þú gatir horft á hann með augunum og heyrt til hans með eyrunum! Æ, látum oss þá fagna og vera gladdir á þessari helgu stundu, og þakka Drottni vorum Guði, því hann hefur látið flytja oss mikil og fagnadarrík tíðindi. Einnig oss hefur auðnast að heyra boðskap engilsins um Son Guðs fæddan af kvennu. Hvílíkt fagnaðarefni þessi boðskapur hefur

í sjer fólgið, það er leyndardómur fyrir þá, sem ekki trúa; en vjer eigum heldur að vilja vera gladdir enn bryggvir, heldur trúaddir enn vantrúaddir. Svo trúið þjer þá, bræður mínir og systur! þeim orðum, að Sonur Guðs eingetinn sje íklæddur mannlegu holdi, til þess þjer getið átt allt bróðurlegt og systurlegt samfjellag við hann. Ef þjer trúið því, þá hafið þjer, hversu einfaldir og fáfróðir sem þjer þykið vera, fullkomna þekkingu um, hvað þjer eigið að gjöra, og hvers þjer síðar megið vænta; og það er þessi þekking, sem allir heimsins vitringar hafa ekki getað fundið af sjálfum sjer. Þá hafið þjer líka, hversu fátækir og voladdir sem þjer eruð, þann fjesjóð fagnaðar og gleði, sem aldrei eyðist fyrir yður, en sem aldrei getur orðið hlutskipti þeirra, sem ekki vilja trúa, hvað miklu veraldar láni, sem þeir eiga að fagna. — Sja! þegar hinn skínandi engill hafði flutt hjarðmönnunum jólatíðindin, kom mikill fjöldi himneskra hersveita, sem tóku undir með honum, lofuðu Guð og sögðu: Dýrð sje Guði í upphædum, friður á jörðu og velþóknun Guðs yfir mönnunum! Nú hefur Guði þóknast að láta mig að þessu sinni flytja yður hin sömu tíðindi og engillinn flutti hjarðmönnunum. Svo takið þjer þá líka undir með mjer, bræður mínir og systur! og segið Drottni í hærstum hædum lof, dýrð, og þakkir fyrir hina blessuðu jólagjöf, sem hann gaf oss í Syni sínum, Drottni vorum Jesú Kristi. Segjum allir af hug, hjarta og munni: Dýrð sje Guði í upphædum, friður á jörðu og velþóknun Guðs yfir oss mönnunum! Já, dýrð sje þjer, Guð Drottinn, í hærstum hædum! Þitt heilaga nafn, hverju englar og útvaldir syngja lof og dýrð, það sje tignað og tilbedið af jarðarinnar innbúum. Lof og eilífar þakkir sjeu því sagðar og sungnar frá eilífið til eilíðar. Hver sú athöfn, sem hönd vor vinnur, hvert það orð, sem tunga vor talar, sjerhver hugsun sálarinnar, sjerhver tilfinning hjartans, allt hrópi í einu hljóði: dýrð sje Guði í upp-

hæðum! — Þinn friður, friðarins Guð! hvíli yfir jarðríki. Öll reiði, hatur og hefndargirni hverfi burt úr mannlífinu, þar sem nú er að minnast á þína eilífu miskun og mildi. Syndir allrar veraldarinnar eru afplánaðar fyrir sakir hans, sem þú ljezt fæðast í nótt. Svo veri þá líka afplánað og gleymt sjerhvað, sem einn kann að hafa að ásaka annan fyrir. Hinir ósáttu rjetti hvor öðrum höndurnar til sáttu, og allir hrópi: friður hvíli yfir jarðríki! — Og þín velþóknun, vor Guð og Drottinn! sje með og yfir oss mönnum. Ekki veraldarinnar álit og heiður, ekki manna vinfengi og hylli, heldur þín velþóknun sje og veri mark og mið allra vorra athafna. Öll önnur umbun má bregðast oss, vjer skulum samt ekki sýta, ef vjer að eins getum haldið þinni velþóknun. Þar kemur loks að, að engill dauðans stígur niður til vor, og opnar fyrir oss hinn ósýnilega heim, eins og englarnir gjörðu fyrir hjarðmönnunum út í Betlehems fjárhögum, ó, Drottinn, Drottinn, láttu þá Guðs birtuna ljóma í kringum oss, birtuna af hinni blessuðu fæðingu Sonar þíns, og láttu hana lýsa anda vorum inn í það ljóssins og lífsins ríki, hvar vjer með englum og útvöldum fáum að syngja þjer lof og dýrð um aldur og að eilífu! Amen.

Faðir vor, o. s. frv.

RÆÐAN¹

á gamlárskvöld 1855.

Í Jesú nafni.

Drottinn vor Guð! hvert sem vjer rennum augum vorum, sjáum vjer hvervetna hversu allir hlutir eru

¹) Ræða þessi var flutt kvöldið fyrir, á sunnudagskvöldið milli jóla og nýárs.

umbreytanlegir. Jarðarinnar útlit hefur tekið umskiptum og er ekki, eins og það á að sjer í sumarblíðunni. Sjálfir höfum vjer líka tekið umskiptum, því vjer erum ekki eins og vjer vorum fyrir einu ári síðan. Staða vor og kjör hafa sætt ýmislegri breytingu, og vjer lítum nú ekki á lífið með sömu augum og sama sinni og áður. Einnig vinir vorir hafa breyzt, og sumir af þeim hafa skilið við oss til fulls. Og öllum oss hefur tímans straumur fleytt miklum mun nær vorum síðasta viðskilnæði. Svona líða vor lífsins ár burt eins og skuggi, og allir hlutir í kringum oss umbreytast; en þú Drottinn, vor Guð og Faðir! ert hinn sami að eilífu. Og einungis þegar vjer rennum augum vorum upp í himinn þinn, þú ljósanna Faðir! þá sjáum vjer það sem ekki breytist. Stjörnur þínar skína með sama ljóma sumar og vetur, vor og haust. Þær standa enn á sama stað, eins og þegar vjer vórum börn. Og tala þeirra er hin sama, eins og hún var fyrir þúsund árum. Himin þinn er oss ímynd þín, himneski Faðir! Þannig ertú æ og eilíflega hinn sami, og hjá þjer er engin umbreyting. Það er ætíð með sama föðurauga sem þú lítur til barna þinna, ætíð með sama almeðti sem þú verndar þau og varðveitir, ætíð með sömu speki sem þú leiðbeinir þeim um lífsins veg. Þannig ertú hinn sami ígær og ídag og um alla eilífd. Æ, gefðu oss náð til að geyma þessa sannfæringu lifandi í hjörtum vorum. Vjer viljum byggja á henni alla vora von og traust, þegar allt annað breytist. Mitt í því árin hverfa með þeim breytingum, sem þau hafa gjört á högum vorum, og önnur ný ár koma með nýjum breytingum, sem þú einn, Guð allsvitandi! þekkir og sjerð fyrir, þá viljum vjer hugsa til þín, sem stjórnar árunum og áranna atburðum. og í Jesú nafni biðja svo og segja: blessaður af þjer veri útgangur vor úr þessu ári, blessaður af þjer inngangur vor í hið nýja ár, blessaður sjerhver sá

dagur, sem þú lætur það leiða yfir höfuð vor, blessaður af þjer útgangur vor úr því, hvert sem vjer að því endudu byrjum enn þá nýtt ár í þessu landi óstöðugleikans, eða vjer á því seint eða snemma verðum kallaðir burt frá fallvaltri veru þessa heims.

Heyr þessa bæn vora, Faðir vor, o. s. frv.

Að vjer sjeum útlendingar og vegfarendur í heimi þessum, og að vjer eigum hjer engan blívanlegan samastað, það höfum vjer opt og tíðum heyrt. En aldrei þreifum vjer eins vel á að það er satt, eins og við áraskiptin, því þau brýna það svo eptirtakalega fyrir oss, að enn sje á enda allmikill kaflí vorrar útmældu vegferðar. Enginn ferðamaður getur nú haldið það út, að lina aldrei á langri leið, hann hlýtur að standa við með köflum til að aflýast, svo hann þess betur geti haldið ferðinni á fram með uppyngdum kröptum. Og meðan ferðamaðurinn hvílir þá líkamann, lítur hann í huganum fram undan sjer og skoðar hversu sækist á leiðina. En hann lítur líka aptur fyrir sig og gætir að ferðalagi sínu, hvert það sje eins og það á að vera. Hann skoðar hvert hann hafi ekki tafið of lengi við eitt eður annað, sem ekki var þess vert að standa yfir, hvert hann sje ekki óafvitandi kominn á neina villigötu, sem leitt geti hann í torfærur, hvert hann sje ekki of áframhaldslaus og seinfara, svo aðrir samferðamenn hans sjeu komnir langt á undan honum, hvert hann sje nægilega og vel útbúinn fyrir alla þá leið, sem hann enn á eptir. Þessar og þessum líkar spurningar ber ferðamaðurinn upp fyrir sjálfum sjer, meðan hann hvílir sig við veginn; og með því móti getur hann haldið áfram ferðum sínum forsjállega og skynsamlega. Því maðurinn er ekki neitt fis, sem feykjast skal hingað og þangað af hverjum vindblæ; hann skal sjálfur hafa gát á ferð-

um sínum og ráða sinni stefnu. Maðurinn er ekki skip án stýris, ekki skip, sem hrekjast skal fyrir öllum öldum, og stundum fleygjast upp í harða kletta, hvar það brotnar í sundur af áreynslu, en stundum berast upp á mjúkan sand, hvar það súnar niður af brúkunarleysi. Nei, maðurinn er skip, sem skal stjórna af stýri skynseminnar, og skal læra að brúka bæði meðvind og mótvind, eptir því sem Guði þóknast að senda honum hvort um sig. — Þess vegna hafa líka frá aldaöldi verið til hvíldardagar, á hverjum menn áttu kost á að hvílast frá þeirra jarðnesku störfum, og þeim þá undir eins gafst færi á að íhuga þeirra andlegu efni. — Það er nú einn af þess konar dögum í dag, og skulum vjer þá ímynda oss, að þessi hans kvöldstund sje líka sem hvíldartími milli hins gamla og nýja árs; og meðan vjer stöndum við á henni, eins og forsjálir ferðamenn, skulum vjer bera upp fyrir oss nokkrar spurningar viðvíkjandi ferðum vorum. — —

Innan lítils tíma, eptir fácinar stundir er þá enn eitt ár á enda kljád; annað kvöld í þetta mund þá verður þetta ár að renna út í hið ómælanda haf eilífdarinnar; þá hverfur það með öllu því, sem á því gjörðist, með öllum atburðum gleði og sorgar. Það var sú tíð, að vjer horfðum fram á þetta ár, sem nú er að kveðja oss, horfðum fram á það hjúp að þeirri skýlunni, sem felur tímans atburði fyrir augum vorum, og þá þókti oss árið full langt er vjer fyrir fram renndum huganum yfir það. En ein stund þess hratt óðum annari burt, og allar þær stundir, — hve margar eru þær ekki, ef vjer nú förum að telja þær saman í eitt? — allar eru þær liðnar, og það svo fljótt! Sje nú einhver sá dagur eða stund á þessu burtliðandi ári, sem vjer vildum apturkalla, til að afmá þar eitthvað af því, sem vjer gjörðum, þá er oss það ekki unnt. Eins sje einhver sá dagur eða stund ársins, sem vjer vildum

apturkalla, til þess að geta lifað það upp á ný, af því oss þókti þá gott að lifa, þá er oss það ekki heldur mögulegt. Hver dagur leið á burt með þeim athöfnum, sem vjer á honum frömdum, hvort sem þær vóru illar eða góðar; og sjerhver stund leið í burt með fögnuð sinn með sjer, eins og líka hin með sorg sína með sjer. Og með hvílíkum hraða gekk það ekki? Dagarnir koma og fara dimmir og bjartir. Ein stund lifur á burt, og vjer gefum því ekki gaum, einn dagur lifur að kvöldi, og vjer teljum hann varla. En margir dagar hvor eptir annan fylla árið; og eigum vjer þá líka að láta það lifa burt frá oss, án þess að gefa því gaum, og með athygli og alvöruhefni bæta því við áratölu æfi vorrar? Vjer stöndum nú við ársins enda, og allt hvað vjer getum við það gjört er það, að vjer getum rifjað upp, hvernig vjer brúkuðum það. Lifa það erum vjer búnir, svo upp aptur lifum vjer það aldrei framar, því eins og öll vor fyrri ár er þetta þegar horfið niður í hafsauga eilífðarinnar Þó er það ekki og á ekki að vera oss með öllu gleymt. Bæði getum vjer og viljum vjer nú líka kalla það aptur í minni vort. Því látum ekki lifnu dagana vera oss lifna og horfna að fullu og öllu. Hlýðum postulans Páls áminningu: endurminnist hinna fyrri daganna! Þó þeir sjeu þá aldrei nema lifnir, skulu þeir samt verða oss að notum. Endurminning hins umlifna er svo lærdómsrík fyrir oss, hún færir oss heim ómetanlegan sjársjód vizku og hygginda fyrir ókomnu árin. **Minnist því minna fyrri daga!** svo kallar til vor árið, sem er að lifa. Og vjer skulum hlýða röddu þess með því að bera upp fyrir oss nokkrar spurningar viðvíkjandi árinu, sem vjer nú erum að segja skilið við. — Hvernig höfum vjer brúkað tíma þessa nú þegar útrunna árs? Höfum vjer allt af haft það hugfast að árið var náðartími? Og höfum vjer þá brúkað tímann

sámkvæmt þeim tilgangi, sem Guð gaf oss hann í? Mánudir og vikur, dagar og stundir ársins hafa til þessa verið vor eign. Reyndum vjer þá til að hafa af þeim full not, meðan þess var kostur? Eða eyddum vjer þeim athugalaust og andvaralaust í tilliti til sálu vorrar? Fórum vjer spart með hinn dýrmæta tíma? Möttum vjer hann eptir verðugleikum? Minntumst vjer yðuglega hans flýtis? Reyndum vjer þess vegna til að halda í hin fram hjá líðandi augnablik, til að missa þau ekki ónotuð? Eða gjörðum vjer oss jafnvel leik til að að flýta ferð þeirra? Fannst oss tíminn of stuttur til að koma því af, sem vjer höfðum að starfa? Eða þókti oss tíminn of seinfara, af því vjer nenntum ekki neitt að gjöra? — Mörg tækisfæri til góðs buðust oss líðið ár. Notuðum vjer þau öll? Gripum vjer tækisfærið á því augnabliki sem það gafst? Eða ljetum vjer það líða oss úr höndum af leti og hirðuleysi? Sögdum vjer ávallt við sjálfa oss: nú er stundin til að vinna, það verður því að nota hana, því missist hún, fæst hún ekki aptur um alla eilífd? Eða vorum vjer svo lengi að hugsa oss um, hvort vjer skyldum brúka tækisfærið eða ekki, að hinn hentugi tími leið oss úr höndum, og vjer svo um seinan urðum að iðrast vorrar ráðleysu? — Við byrjun þessa árs, sem vjer nú erum að segja skilið við, höfum vjer líklega, eins og vant er að vera við byrjun hvers nýárs, lofað mörgu góðu, lofað bót og betran. Vjer settum oss reglur, sem vjer ekki ætluðum að breyta út af, og jafnvel stærðum oss af þeim lífsreglum vorum. En hvernig tókst oss að efna vor loforð, hvernig að fylgja vorum reglum? Og hvað mikla hugsun og alúð lögðum vjer á það? Lenti ekki tíðum allt hjá oss við undirbúninginn, án þess neitt yrði úr framkvæmdinni? Þókti oss ekki hægra og fyrirhafnarminna að halda fram fyrri breytni, hvernig sem hún svo var, held-

ur enn að venja oss á aðra betri og skynsamlegri? — Og þá eru vorar sýslanir — til hvers miðuðu þær liðið ár? til þess að færa oss nær vorri háleitu ákvörðun? eða til þess að stytta oss stundir? Vóru störf vor verdug oss sem skynsemi gæddum verum? Var það tilgangur allra vorra athafna að gagna í einhverju með þeim? — Nú stöndum vjer við árslokin og horfum aptur fyrir oss yfir hina liðnu daga. Hvað mörg góðverk höfum vjer alla þá daga unnið? Hvað mörg verk af þeim öllum, sem vjer unnið höfum, frá ársins fyrsta degi allt fram á þessa stund, eru svo ásigkomin að endurminning þeirra geti glatt oss? Hvað mörg störf liggja nú eftir oss, sem getið verður til góðs, og sjálfum oss til heiðurs og sóma? Eða var sýslan vor hjegómi? Vóru öll vor störf svo ómerkileg, að tíminn sje nú þegar búinn að afmá þau? Gjörðum vjer með allri vorri atorku ekki neitt það, sem haft getur varanlegar og gagnlegar afleiðingar? Eyddum vjer tímanum til einkisverðra smámuna, sem vjer nú varla getum fengið af oss að minnast á? — Ó, kristnir menn! árið er þegar liðið, dagar þess taldir. Guð gæfi vjer hefðum varið þeim svo vel, að vjer gætum nú minnst þeirra með gleði. Vjer stefnum þeim nú fyrir dómstól vorrar samvizku. Guð gæfi að þeir allir dæmdi oss sýkna, og enginn þeirra áklagaði oss. Guð gæfi að endurminning hins liðna tíma stæði oss ætíð gleðjandi fyrir hugskotssjónum, og hvarflaði hvervetna að oss sem blíður engill frá betra heimi. — Því það verður þó ætíð aðalspurningin, sem vjer eigum að bera upp fyrir oss við árslokin: erum vjer nú við ársins enda nokkrum mun vitrari og betri, enn vjer vórum við byrjun þess, svo vjer með djörfung og gleði getum hugsað til dauða, eilífdar og dóms? Ef vjer eigi getum játað þessari spurningu, til hvers höfum vjer þá lifað í heilt ár? Sá er þó aðaltilgangur lífsins að vjer tökum

framsförum í vizku og dygð. En vitni nú samvizka vor, að í þessu hafi oss ekkert ágengt orðið, að vjer jafnvel ekki höfum íbugað, að til þess höfum vjer þó líf og anda. Ef vjer neyðumst nú til að gjöra þá játningu, að optir heilt ár sjeum vjer engu lengra áfram komnir í dygð og guðsótta, með hvílskri blygðun meigum vjer þá ekki mæta fyrir augliti Hins, sem sjer og þekkir allt vort ráðlag, og vill reikning halda við þjóna sína! Hvað getum vjer þar á móti ímyndað oss gleðilegra, heldur enn ef vjer allir værum oss þess meðvitandi, að bæði dagfar vort og hugarfar væri nú betra og Guði þóknarlega, enn það var fyrir ári síðan? Æ, að sjerhver af oss gæti nú notið þessarar sælufullu meðvitundar! Með hvílíkum fögnudi gætum vjer þá látið hugann hvarfla yfir hið líðna, vel brúkaða ár! En hræsum hjer ekki fyrir sjálfum oss, segjum oss ekki betri enn vjer erum, fögnum ekki yfir oss, ef vjer höfum ekki orsök til þess. Medhaldslaus ransókn getur látið oss ganga úr skugga um, hvort oss á þessu ári, sem nú er að líða burt, hefur miðað apturábak eða áfram í því sem gott er. Hefur þá þekking vor aukist, þekking á sjálfum oss, þekking á heiminum, þekking á Guðs eilífa sannleiksorði? Og hefur vor ódauðlegi andi lagast og betrast af þeirri þekkingu? Er vilji vor orðinn kappsamari og fúsari til þess, sem gott er? Hefur skynsemin fengið meira vald yfir geðshræringum vorum og girndum? Þá bresti, sem vjer höfðum þegar árið byrjadi, höfum vjer leitast við að leggja þá af áður árið endaði? Þá kostina, sem oss vantaði við byrjun þess, erum vjer nú búnir að innræta þá hjá oss við enda þess? Erum vjer orðnir æðdari og leiknari í því að breyta æðnlega eins og samvizka og skylda býður? Þykir oss nú minna fyrir að láta á móti oss, að afneita sjálfum oss? Finnur hjarta vort betur til ágætis og ánægju af trú og dygð?

Er mannelsskunnar blíða tilfinning orðin næmari og ríkari hjá oss? Fetum vjer ráðvendninnar veg stöðugar enn áður? Verður oss það sjaldnar á að styggja vörn algóða Föður, að móðga meðbræður vora? Erum vjer nú, sem um eitt ár erum fluttir nær fullkomlegleikans landi, erum vjer nokkru nær því sem oss ber að vera, nokkrum mun hæflegri nú, enn í fyrra um þetta leyti, til að vera á þeim stað, þar er ekkert óhreint má koma? — Eða erum vjer líkir því, sem vjer áður vorum, jafn fáfróðir í vorum mest áfríðandi efnum, jafn skeytingarlausir um, jafn tillíningarlausir fyrir öllu ósynilegu og andlegu, jafn veikir í öllu góðu, jafn óstöðugir á dygdarinnar og skyldunnar vegi? Eða hefur oss máské enn meir farið aptur? Eru vorar holdlegu tilhneygingar enn frekari í öllu, enn áður? Hefur sá hinn vondi vani fest enn dýpri rætur í hjörtum vorum? Erum vjer nú lakari í vorum eigin augum, hvað þá heldur í Guðs augliti, eptir að Guð, vor Drottinn, hefur unnt oss lífs og heilsu í heilt ár? — — — Sá dómarinn, bræður mínir og systur! sem býr í brjóstum yðar, taki hann nú við af mjer, setjist hann í dómarasæti sitt og krefjist andsvara upp á þessar spurningar. Sælir erum vjer, ef sá verður hans úrskurður, að, eptir því sem vjer höfum vaxið að árum, eptir því höfum vjer líka vaxið að vizku og dygd. Gladur getum vjer þá árið kvatt, því mikið höfum vjer á því unnið. — En þessar spurningar, sem nú hafa verið bornar upp, þetta að ganga svona í reikning við sitt eigið hjarta, og skora á það að gjöra skýlausa játningu þess, hvílíkur maður hafi verið, ætli það sje ekki einmitt tilgangurinn í postulans orðum, er hann segir: endurminnist hinna fyrri daganna! Eða er það ekki mikill ávinningur fyrir oss til framfara í dygd og guðsótta, að láta Drottins eigin röddu í brjósti voru segja oss til, hvernig vjer höfum farið vilt á þeim vegi,

sem vjer erum búnir að ganga? Og þó að einhverjum af oss kunni nú að finnast engin brýn nauðsyn, til að þræða svona í luganum hvert það sporið, sem hann hefur gengið árið, sem nú er að líða burt, þar honum þykir sem hann á því hafi eigi svo mjög skeikað út af rjettum vegi, að minnsta kosti ekki meir, enn öll önnur liðin ár, þá ræð jeg samt þeim enum sama að nema staðar við þessi árslok, og hlýða áminningu guðsorða: endurminnist hinna fyrri daganna! Því það er merki þess, kristinn maður! að þú hefur eigi opt skoðað þitt undanfarið líferní, ef þjer þykir óþarfi að hlýða þessari áminningu. Æ, bíddu þess ekki, að hróp hins alvalda af himnum taki að kalla til þín, af því þú gegnir ekki áminningunni í orði hans, ekki röddu hans í brjósti þínu. Þú mátt ekki heldur vita, hvað lengi hann dregur það, hvað langt áleiðis þú þá kannt að verða fluttur af tímans straumi. Mjer dettur nú í hug grafarbakinn! — þá dauðans mökkva þungir knettir þjer niðurspenna, slaknað brjóst! og þankinn eigi annað sjer, enn grafarsvelg og svip eilífra daga! Viltu, maður! þá fyrst fara að skoða, hvernig þú hefur verið öll þín liðnu lífsins ár? þá sjerðu ekki annað enn syndir og yfirtroðslur við hvert þitt farið fótínál, já, sömu syndirnar ár eptir ár, og því óttalegri sem árin færðust fleiri yfir þig. Og hvers vegna það? Af því þú minnst ekki hinna fyrri daganna, af því þjer þókti ekki þörf á að ransaka breytni þína. Og því fleiri ár sem þú þannig lifðir, þess magnaðri urðu þínar tilhneyingar, þess syndsamlegri þau verk, sem þú með ári hverju gjörðir þig sekan í; og í þess hræðilegri mynd birtist fyrir augum þíns deyandi anda gjörvallt þitt líf, endurminning hinna fyrri daganna. Aftur fyrir þig horfir þú á æfi þína útrunna og illa brúkað líf, og fram undan þjer sjer þú eigi annað enn dauða, eilífð og dóm, — þetta leikfang heimsins, þessa alvöru

himinsins, þennan hjegóma vantrúarinnar, þessi sannindi trúarinnar. Ó, mannlegt hjarta! sem átt þess von, að dauðans mökkva þungir knettir niðurspenni þitt slaknaða brjóst; ó, mannleg skynsemi! sem mátt við því búast, að þanki þinn eigi sjái annað enn grafarsvelg og svip eilífra daga, dragðu þig ekki á talar, frestaðu því ekki að hlýða þeirri áminningu úr Föðursins hóbýlum hjer efra, sem hann lætur hljóma fyrir eyrum þjer í kvöld: endurminnist hinna fyrri daganna! Því þó vjer nú við árslokin ekki munum hið illa, sem vjer alla ársins liðnu daga höfum aðhafst með hugrenningum, orðum og verkum, þá minnumst þess að vjer erum berir og naktir fyrir tímans eilífa stjórna. Hann þekkir gjörlla alla vora syndasekt, því gætum þess, að hver dagur þessa liðna árs, þegar hann settist, og sól gekk til viðar, leið hann í burt til hins Alvalda, til að vitna fyrir honum, hvað vjer höfðum aðhafst. Og Drottinn meðtók dagsins vitnisburð, því sjálfur sá hann hvað vjer gjörðum, heyrði hvað vjer töluðum, og með sínu alskyggna auga skodaði hann á hverju augnabliki hugsanirnar í fylsknum hjartna vorra. Þó þetta sje oss úr minni liðið, gleymir samt Drottinn engu, því með eldlegu letri skrifar hann allt í lífsins eða dauðans bók, og geymir svo til dómsins. Ó, hve vjer værum nú sælir, ef meðvitund vor segði oss, að þetta hefði verið oss hugfast alla daga þessa liðna árs! Með hvílíkum fögnuði gætum vjer þá kvatt það! já, með hvílíkri ánægju yfir sjálfum oss! En — æ, þú blessaða liðna, en þó ógleymda, já, ógleymanlega ár! með klökkum huga kveðjum vjer þig; vjer finnum, að mörg var vor yfirsjón þína daga; þess vegna horfum vjer nú á eptir þjer með grátandi tárur. Lengur fáum vjer ekki að lifa þig, því aldanna Faðir býður þjer að kveðja oss. *Æ,*

svo líð þá í burt frá oss, Guðs vors blessaða ár! líð þú upp á ljóssins vegum, en láttu byrði synda vorra við sætur hans, sem fæddist í Betlehem, en situr nú við Guðs Föðurs hægri hönd og biður fyrir oss. Þvöðu af þjer syndir vorar í lauginni á Golgata, — það sje og veri þinn síðasti velgjörningur oss til handa! — og líð þú svo með andmýkt vora og trú fyrir auglit ljósanna miskunsama Föðurs, og tjá honum það, sem tunga mín ekki megna, eilíft lof, dýrð og þakkargjörð fyrir alla þá blessun andlega og líkamlega, sem hann ljet þig færa oss! tjá honum það til eilífrar tíðar, og tak nú við af tungu minni, því hún þagnar og getur ekki annað sagt, enn amen, amen, — í Jesú nafni amen!

Vjer viljum þó biðja með eptirfylgjandi bænarorðum:

Drottinn minn og Guð minn! þig vil jeg lofa og vega sama æ og æfinlega. Einlæg og hjartanleg skal líka lofgjörð mín á þessari stundu uppstíga fyrir þig, Drottinn dýrðarinnar! fyrir alla þá miskun og trúfesti, sem þú hefur auðsýnt mjer og öllum oss árið það, sem nú er að líða burt; því þú hefur ekki látið þig án vitnisburðar fyrir oss umliðið ár, er þú hefur hlíft oss fyrir fleiri slisum, enn vjer fáum talið, og veitt oss fleiri velgjörninga, enn vjer fáum þakkað. Þú hefur mettað líkami vora fæðslu, og fyllt hjörtu vor fagnaði; og sú var þín gæzka ný og fersk yfir oss alla ársins daga. Já, þín gæzka ljómaði fyrir oss með dagsins ljósi í dagsins störfum, og skein yfir oss sem skjöldur í næturinnar myrkurum; hún batt oss með friðarins bandi við þá menn, sem þín forsjón ljet oss mæta á jörðunni, og hún leiddi oss að þínu himneska föðurhjarta með trúnni á þinn eingetinn Son. Náð þín, náðugi Guð! þverraði aldrei; einnig þegar þú vaktir harmatár af augum vorum, þá var það af því þú elskaðir oss, af því þú sást

að vjer tókum að festa huga við fallvalta veru þessa heims, og ætluðum að gleyma þjer. Nú sjáum vjer að sjerhver byrði, sem þú lagðir oss á herðar, var vottur þinnar elsku og umönnunar fyrir oss, er þú vildir leiða oss í nánara samfjelag við þig. — Þín náð, náðarríki Guð! þverrar heldur aldrei; þess vegna þursfum vjer ekki, viljum vjer og ekki kvíða þeim dögnum, sem í hönd fara. Vjer þekkjum þig, himneski Faðir! þó vjer aldrei höfum sjeð þig augliti til auglitis, því barnið, sem fæddist í Betlehem, hefur birt oss, að þú sjert miskunsamur Faðir allra þeirra, sem taka eptir guðsbirtunni jólanóttina; já, að hvorki þjáning nje þrenging, hungur eða nekt, háski eða sverð, hvorki líf nje dauði, hvorki hið nærveranda nje hið eptirkomanda, nje nokkur önnur skepna geti skilið oss við þinn kærleika, sem er í Jesú Kristi, vorum Drottni. Þess vegna bið jeg þig, minn Guð og Drottinn! — ekki af því að vjer í dag höldum vort gamlárskvöld, heldur af því það er kvöld sunnudagsins milli jóla og nýárs, þá er kirkja þín segir oss með sínu heilaga guðspjalli, að María, þín sæla þjónustukvinna, hafi borið barn sitt í musterið, og að Símon og Anna hafi þekkt í því hjálpræði Ísraelsmanna, — þess vegna bið jeg þig, Drottinn minn og Guð minn! láttu eins trúna, þessa móður endurfæðingarinnar, þennan þjónustusama anda allrar blessunar tímanlegrar og eilífrar, láttu hana á þessa dags kvöldi bera Jesúbarnið úr Betlehems jötu inn í þetta hús, og eins og Símon og Anna fögnuðu, svo láttu skynsemina og hjartað í brjóstum vorum fagna barninu, og finna í því þann frið, sem heimurinn eigi þekkir. Já, gefðu oss öllum náð til að byggja Jesúbarninu inn í vor hjartansmusteri, og láttu sveininn Jesúm fá þann vitnisburð þar, sem hann fær í dagsins guðspjalli; en þar stendur svo: Sveinninn Jesús vóx upp og styrktist í anda, fullur vísðóms, og Guðs náð var með honum. Láttu oss eins vaxa

í Jesú þekkingu, styrkjast í Jesú anda, fyllast af Jesú vísdómi; þá skal þín náð og miskun, vor Guð og Faðir! með oss vera frá því nú er og til eilíftar. Amen.

Faðir vor, o. s. frv.

RÆÐAN

á nýársdagskvöld 1856.

Í Jesú nafni.

Til þín, Guð Drottinn, aldanna eilífi stjörnari! lyptum vjer, tímans börn, huga og hjörtum á þessari ársins fyrstu kvöldstundu, og vjer segjum að líkamanum til hjer á jörðu niðri, en í anda trúarinnar og með djörfung kosinna sona fyrir hástóli þínum: blessaður af þjer veri inngangur vor í þetta hið nýa ár! blessaður af þjer sjerhver sá dagur, sem þú lætur það leiða yfir höfuð vor! blessaður af þjer veri útgangur vor úr því, ef vjer þóknast að láta oss lifa þess endalok, en þóknist þjer að kalla oss burt hjeðan á því, þá talar ekki tunga mín þá blessun, sem hjarta mitt biður þig að láta oss í tje. Vor lífsins ár burtlíða sem skuggi, og allir hlutir kringum oss umbreytast, en þú, Drottinn lífsins og dauðans! ert hinn sami að eilífu, þín ár þrotna aldrei, því hjá þjer er engin umbreyting. Fyrir þjer eru þúsund ár eins og eitt augnablik; þau renna á burt og hverfa rjett eins og droparnir, sem drjúpa niður í brunninn. En frammi fyrir oss stendur hvert árið, þegar það er liðið, afmálad kenniteiknum gleði eða sorgar, og kallar oss til alvöru-gefni og athyggli. Þú hefur nú, Drottinn! með oss verið alla vora daga; mitt í þeirri gleði eða sorg, sem dagarnir bjartir og dimmir báru oss, fundum vjer þó ávallt, að þú varst með oss. Já, þú hefur, Guð Drottinn! með oss verið árið það, sem nú er

liðið; fyrir þína miskun og fulltyngi höfum vjer fengið það útendað. Það er nú liðið, og lof og dýrð sje þjer fyrir það, tímans eilífi Faðir, tilfellaðna algóði stjórnari! En vjer erum nú staddir þar, sem nýtt ár tekur við fyrir oss, og með hjörtun full af von og trausti rennum vjer augum vorum til þinnar miskunar, og biðjum þig að vera með oss á því ári, sem nú fer í hönd. Það sem vjer helzt óskum og viljum biðja þig um, það er ekki hulið fyrir þjer, jafnvel þó tunga vor og varir tali það ekki; láttu það eitt af því ske, sem þú sjer að oss er fyrir beztu. Það sem vjer kvíðum fyrir og óttumst mest, það þekkir þú líka gjörlla; í þessu tilliti segjum vjer: Faðir vor, þú, sem ert á himnum, eigi leið þú oss í freistni! Faðir, ef það er mögulegt, þá láttu freistingarnar fara fram hjá oss, og frelsaðu oss frá öllu illu! Það sem vjer ætlum oss að framkvæma, áður enn árið er liðið, það sje allt falið þinni föðurlegu forsjón, einungis biðjum vjer: æ, láttu þínar hugsanir vera vorar hugsanir, og vora vegi þína vegi! Þitt guðlegt fulltyngi stýri og stjórni öllum vorum athöfnum, og þinn miskunsamur og góður vilji verði á oss, og veri af oss gjörður. Með þessu hugarfari viljum vjer fara leiðar vorrar á þessu nýja ári. Æ, upplyptu þá þínu augliti yfir oss, eilífi Faðir! og gefðu oss til þeirrar ferðar guðsbirtuna frá Betlehem; í hennar ljósi viljum vjer nú hefja ferð vora, æ, gefðu oss alla þá blessun, sem þeirri guðsbirtu fylgir! Í Jesú nafni biðjum vjer, í Jesú nafni bænheyr oss, Faðir vor; o. s. frv.

Hið heilaga guðspjall, sem vant er upp að lesa í söfnuðum Drottins á þessum hátíðisdegi, sem er Nýársdagurinn, stendur skrifað hjá guðspjallamanninum Lúkasi og hljóðar þannig:

Þegar liðnir voru átta dagar, þá barnið skyldi umskerast, var það nefnt JESÚS, eins og hann var kallaður af englinum, áður enn hann var getinn í móðurlífi.

Þetta var fáort og stutt guðspjall. Það er nú einhver svo mikil hreifing á hjarta sjerhvers manns. Allir vilja í dag heyra eitthvað, sem þeim þykir muna um. Vjer erum nú að byrja nýtt ár. Margt hefur þegar á daga vora drifið, og hvað skyldi þá þetta ár hafa oss búið? Þegar vjer byrjuðum árið, sem leið, vissum vjer minnst af því, sem oss mundi mæta. Eins getur þetta hið nýa ár haft margt í för með sjer, sem vjer ekki búumst við, já, það getur flutt með sjer æfukvöld vort og andlátsstund. Víst er um það, að árið stendur oss fyrir hugskotssjónum einhvern veginn svo íbyggð; og þegar vjer rennum auga til þess, sem það kann að fela í skauti sínu, verður oss órótt í huga, svo vjer gjörum oss ekki ánægða með fáort og stutt guðspjall; það er eins og oss hungri og þyrsti eptir orði hins eilífa lífsins. Vjer viljum helst hafa langt guðspjall. Og þá er oss boðið þetta, styzta guðspjallið af öllum. Ef vjer höfum rjett tekið eptir, nefnir það að eins eitt nafn, og svo er allt búið. Er það til að bjóða mönnum annan eins merkisdag og þetta er? — En hvaða nafn er það þá, sem guðspjallið nefnir? Það er nafn, sem er yfir öllum nöfnum; það er einmitt það nafn, sem himnanna Drottinn tók sjer, þegar hann íklæddist holdi voru. Það er hið blíða og blessaða Jesú nafn, sem nefnt er fyrir oss í dag, sem birt er og boðað í söfnuðum Drottins á þessum fyrsta ársins degi. Og að vjer heyrum þetta nafn nefnt í dag, það er ekki ófyrirsynju, heldur hefur það harla mikla þýð-

ingu fyrir oss, því í þessu nafni eru fólgnir fjársjóðir Guðs speki, Guðs kærleika og Guðs almættis. — Það er ekkert nafn til undir himninum, sem mönnum er ætlað að verða hólpnum fyrir, nema þetta blessaða nafn. Það er líka guðdómlegur brunnur, sem öll blessun andleg og líkamleg streymir frá; það er himnesk döggr, sem nærir og styrkir krapta lífs og sálar til allra góðra verka; það er ljós frá ljósanna Föður, Guðs birta í lífsins dimmu, sem tvístrar öllu myrkri sorgar og trega; það er engill Drottins, sem með sterkum armlegg lyptir þjer, maður! upp frá jörðunni til hinna eilífu himinhæða — Þetta er það nafn, sem guðspjallið á nýársdag nefnir fyrir oss og endar svo, því það er þá búið að segja nóg. Hið blessaða Jesú nafn flytur oss alla þá huggun, sem vjer þurfum með á þessu nýa ári, hvort sem vjer lítum til vorrar líkamlegu eða andlegu þarfar. — Jeg veit að sumum yðar skilst þetta strax um Jesú nafn, að því fylgi slík huggun; og þeir hinir sömu innilykja það þá í hjörtum sínum eins og lífsins dýrmætasta fjesjóð. En aptur þykist jeg vita það um suma, að þeir geta ei skilið í þessu um Jesú nafn. Svo sæla sem jeg þá prísar hina fyrri, svo annt er mjer líka um að heyra, hvað hinir síðari setja helst fyrir sig. Og jeg held mjer skjáttli eigi að vita, hvað það er. Þjer getið trúað því um Jesú nafn, að það endurnæri sálu þess, sem kominn er í andlátíð, líka, að syndugur maður geti fundið hjarta sínu huggun af því, þegar hann er þjádur af byrði synda sinna. Þjer viljið síður enn ekki vera í tölu þeirra manna, sem ekkert skeyta um þetta nafn; en yður finnst eins og því fylgi eitthvað, sem sje svo langt fyrir ofan yður, eins og það innibindi eitthvað, sem ekki geti átt alls kostar við yðar jarðnesku kjör og kringumstæður; en það eru nú þær einmitt, sem þyngst

liggja á hjörtum yðar, og standa yður nú helzt fyrir hugskotssjónum. Þjer rennið augum yfir lífskjör yðar líðið ár og finnið, að þau vóru ógedfeld og bitur saman við; þau hafa sært hjörtu yðar, og þjer viljið helzt í dag, að þau sár væri gróin. Þjer horfið líka fram á tímann, sem í hönd fer; og um leið og þjer gjörið það, sezt ótti og kvíði að hjörtum yðar, og þjer vilduð að þjer væruð svo sterkir fyrir, að þetta þyrfti ekki að bíta neitt á yður. Þjer kjósið þá helzt fyrir yður í dag, að þjer sjeuð huggaðir fyrir þann tímann, sem líðinn er, og gjörðir vongóðir í tilliti til þess, sem í hönd fer. Og þjer spyrjið efablanduð með sjálfum yður, hvort það sje mögulegt, að Jesú nafn geti veitt yður þetta, huggun fyrir hið umliðna, og góða von um hið ókomna? Já, vinir mínir! það getur veitt yður þetta, sem þjer óskið eptir. Takið einungis rjett eptir hinu blessaða nafni, sem þessa dags guðspjall nefnir; það selur í sjer allt sem þjer viljið hafa, og langt fram yfir það. Eða álítið þjer ekki sjálfir, að þjer hefðuð nú fulla huggun í þyngstu raunum yðar, þeim, er þjer mættuð árið sem leið, og sem þjer þá varla gátuð risið undir, ef þjer gætuð trúað því, að þeim hefði verið stjórnað af eilífri speki, og þær hefði verið sendar yður til tímanlegrar og eilífrar blessunar? Finnst yður ekki líka sem þjer gætuð tekið þessu nýa ári, svo leyndardómsfullt og íbyggð sem það er á að líta, með rósemi, já, með fagnaðarríkustu von, ef þjer einungis bæruð þá sannfæringu óbisanlega í brjóstum yðar, að öllum atburðum þessa nýbyrjaða árs yrði stjórnað af eilífri speki, og ætti að miða yður til blessunar um tíma og eilífð? Þannig er það þá í raun og veru einungis eitt, sem getur huggað yður fyrir hið umliðna, og gjört yður vongóða um hið ókomna. Og þetta eina er traustið á Guðs vísdómsfullu og föðurlegu forsjón, sem leiðir allt til hins

bezta. Ef þjer nú með þessu trausti lítið til baka á raunir umlíðins tíma, jafnvel þær, sem yður þóktu allra þyngstar, þá munuð þjer sjálfir furða yður á því, að þær skyldi nokkurn tíma geta orðið yður svo þungbærar; þær báru yður þó ekki að höndum án Guðs vilja, þær voru sendar yður frá ástrífri og tryggfastri föðurhendi, og það í bezta tilgangi, já, þær voru með öllu ómissandi til yðar sönnu velferðar. Lifði nú þetta trúnaðartraust í hjörtum yðar, þá munduð þjer einnig ókviðnir horfa fram á hið ókomna, hve ískyggilega sem yður lízt á það, og hversu margt sem það kann að hafa í för með sjer af því, sem angrar yður og særir. Og þó það kynni að hvarfla að yður nokkur ótti og kviði, þá munduð þjer fljótt lypta huganum burt frá jörðunni til yðar góða Guðs á himnum, og traustið á hans vísdómsfullu og föðurlegu stjórnun mundi þá óðar fylla hjörtu yðar rósemi og friði. Þess vegna er allt undir því komið, að vjer setjum allt vort traust á Drottinn himins og jarðar, sem leiðir alla hluti eptir velþóknun síns vilja. Og það sem gæti eftir hjá yður þetta trúnaðartraust, ætti æfinlega að vera yður kærkomið, ekki sízt þennan dag, er þjer byrjið nýtt ár. Sjáið þá, kristnir menn! eptir þessu ætti yður að vera einka kærkomið hið fáorða og stutta nýárs guðspjall. Það er sjálfsagt það nefnir ekki nema eitt nafn; en það er nafn Frelsarans, hið blíða og blessaða Jesú nafn. Og vilji menn vekja og glæða trúnaðartraustið á Guðs föðurlegu forsjón í hjarta einhvers eins manns, eða í hjörtum heils safnaðar, skyldi þá þurfa meir til þess enn þetta nafn? Mætti ekki nægja, að láta hljóma fyrir mönnum nafn Frelsarans? Vjer höfum þó fyrir oss hans huggunarríku orð. Hann tekur oss svo blíðlega vara fyrir allri kvíðafullri áhyggju; hann áminnir oss og upphvetur svo kröptuglega til trúaröruggtrar bænar; hann fullvissar oss um, að öll

vor höfuðhár sjeu talin, að enginn smáfugl falli til jarðar án vilja yðar himneska Föðurs. Og hversu huggunarrík er ekki þessi kenning hans! En það er þó ekki kenning Jesú, sem jeg hef nú helzt í huga, heldur er það Jesús sjálfur. Þjer eruð hugsjúkir og kvíðandi, segið þjer. Gjörið þá nokkuð, hugsið stundarkorn um Jesús, og þá skal yður verða hughægra. Setjið yður hann fyrir sjónir, eins og jólahátíðin kenndi yður að þekkja hann, Drottinn dýrðarinnar, í þessari djúpu niðurlægingu yðar vegna. Ímyndið yður hann innan um mikinn fólksfjölda, eins og hann var opt umkringdur af allskonar aumingjum, og hversu hann þá rjetti frá sjer hönd og ljet mönnum í tje líkn og hjálp. Þjer allir, sem á einhvern hátt eigið við bág kjör að búa og kvíðið fyrir lífinu, hugsið til Drottins Jesú Krists, hversu menn þyrptust að honum þúsundum saman, og hversu hann þá braut brauðið, upplauk sinni mildu hendi og saddi alla með sinni blessun. Horfið á hann í huga yðar og minnst þess um leið, sem hann einu sinni sagði við Filippus: Filippus, hver sem hefur sjeð mig, hefur sjeð Föðurinn! Mundu þá eptir því, maður! að frá Föðurnum er þessi miskunsami hjálpari kominn; hann er Föðursins sýnilega mynd, í honum hefur náð Guðs og elska birzt líkamlega. Skyldir þú því ekki geta byggt traust þitt á Guði, Föður vors Drottins Jesú Krists? Ó, treystu honum, maður! í Jesú nafni. Guð, sem hefur gefið þjer sinn eingetinn Son fyrir Frelsara, honum getur ekki annað enn verið annt um þig; þú mátt trúá því: hann ber þig fyrir brjósti og vill blessa þig. Opt kann þjer að finnast öðru vísi, en vertu samt ekki vantrúður, heldur trúður. Föðurhjartað getur þó aldrei afneitað sjálfu sjer. Einnig þegar hönd hans typtar þig, hefur hann þjer blessun búna, og mitt í dimmu hrygðarinnar lætur hann guðsbirtuna ljóma í kringum þig. Innrættu þjer þetta traust nú þegar

á þessu nýbyrjaða ári, og ef þjer liggur við að missa huga, og þú ætlar að sökkva með Þjetri á ólgusjó lífsins, þá nefndu þjer til fulltyngis hið blíða og blessaða Jesú nafn. Hann, sem hastaði á vind og sjó, skal þá rjetta þjer hönd sína og halda þjer uppi. Bræður og systur! þegar þjer stígið fæti yðar út úr þessu húsi, fram á skeið þessa byrjaða árs, þá nefnið yður til fulltyngis Jesú nafn, og almættis kraptur hans himneska Föðurs skal streyma í gegnum sálir yðar. — Þjer vilduð láta hugga yðnr fyrir hið umliðna, og láta gjöra yður vongóða um hið ókomna. Jeg vona að þjer nú sjáið, hversu þetta hvorttveggja má takast með fulltyngi þess blessaða nafnsins, sem hið heilaga nýárs guðspjall birtir yður og boðar; og jeg óska því að þjer haldið yður stöðugt við þetta nafn árið, sem nú er að byrja. En þar sem vjer tölum um þessa huggun og von yður til handa, þá vil jeg spyrja yður að einu, hvort þjer þurfið ekki þessarar huggunar og vonar með, nema að því leyti sem snertir yðar líkamlegu hagi. Vjer höfum nú enn sjeð fyrir endann á einu ári; og víst var það eins og öll önnur ár hin dýrmætasta Guðs gjöf. En hvernig hafið þjer nú hagnýtt hana? Jeg spyr yður að því, af því jeg veit að þjer kannist við dæmisöguna um fíkjutrjed, sem gróðsett var í víngarði nokkrum. Og eigandi víngarðsins kom — stendur þar — og leitadi að ávexti á því, en fann ekki. Þá sagði hann við víngarðsmanninn: sjá, jeg hef nú komið í þrjú ár og leitað ávaxta á þessu trje og fundið enga; nú skaltu uppræta það, því til hvers er að láta það standa engum til gagns? En hann svaraði og sagði við hann: leyf þú því enn nú að standa þetta árið, þar til jeg hef grafið um það og borið að myki, ef vera kynni að það beri ávöxt; en ef ekki, þá lát þú höggva það upp síðar. Heimsaldurinn er útmældur. Æfiár vor eru líka mæld út og talin.

Þau eru oss gefin og úthlutuð af æðri hendi. Þau eru náðarfrestur oss til handa, sá tími, sem Drottinn gefur oss af miskun sinni til lífernishóta. Eins og fíkjutrjed var plantað í fögrum sólsælum vín-garði, eins erum vjer gróðursettir í Guðs ríki, ekki til að standa þar uppi gagnslansir, heldur til þess að vjer berum ávexti, já, sjeum ávaxtarsamir í öllum góðum verkum, þangað til vjer verðum gróðursettir í betri víngarði, í Guðs eilífu Paradís. Og þegar nú Drottinn kemur til vor, finnur hann oss þá prýdda þeim ávöxtum, sem honum líkar, eða erum vjer eins og fíkjutrjed, sem herrann leitaði ávaxta á, en fann enga? Jeg spyr yður í Guðs nafni: hvar er sú hin einlæga iðrun og yfirbót, sem gjörð sje fyrir augliti Guðs kvöld og komandi morgun? hvar er trúin, sem heiminn sigrar? hvar elskan til hans, sem elskaði oss að fyrra bragði? hvar traustid til hans, sem gjörði himinn og jörð? Hvar er að finna ánægju með alla Guðs vegi, hlýðni við öll Guðs boð, viðleitni í öllu að efla Guðs dýrð? Hvar er bróðurelskan, sem lítur ekki á sitt eigið heldur og annara gagn? hvar elskan til óvina, sem hatar hvorki nje bölvvar, heldur fyrirgefur og blessar? hvar elskan á orði Drottins, sem hungrar og þyrstir eptir lögmáli Guðs? Hvar er að finna einlægni, alvöru, kostgæfni í bæninni, í fyrirbænum, í þakkargjörð? Í Guðs nafni — jeg spyr yður — hvar er kostgæfnin til allra góðra verka? Drottinn hefur nú unnt oss að lifa um eitt ár, og á því gjört allt til þess vjer skyldum bera ávöxt. Hann gaf oss líf og heilsu, lofadi oss að heyra orð sitt, ljét oss njóta náðarmeðala sinna, og hætti aldrei að verka með Anda sínum á hjörtu vor. Hann gaf oss fögnuð og gleði og margfalda blessun, umbar oss með þolinmæði og breytti ekki við oss eptir syndum vorum. Þegar vjer ekki vildum hlýða honum, typtadi hann oss eins og faðir. Og þetta gjörði hann

allt til þess að vjer skyldum bera umvendunarinnar sönnu ávexti. Þetta hefur Guð gjört fyrir oss, og hvernig höfum vjer nú reynst á móti? Hjer tjáir oss ekki að ljúga, að segja oss betri enn vjer erum. Drottinn ransakar og þekkir oss; hann hafði aldrei augun af oss árið sem leið; hann sá allt og heyrði allt. — Jeg spurði yður, hvort þjer ekki þyrftuð neinnar annarar huggunar enn þeirrar, sem snerti yðar jarðnesku sorgir. Þegar postulinn segir í bræfi sínu, Guð í sínu orði, Andi Guðs í þessu húsi: sýn mjer trú þína af verkum þínum! — í Guðs nafni, kristinn maður! hefurðu þá verkin á reidum höndum, nokkra ávexti til að sýna Drottni? Þjer finnið þó líklega til þess hjer, að þjer þurfið með andlegrar huggunar, fyrirgefningar syndanna! Því ef vjer ekki fáum hana, þá skiljum vjer við árið sem leið, firrtir allri huggun. Vjer höfum lengi notið að Guðs náðar, en syndgað þunglega gegn honum, vorum himneska Föður. Hver ljettir nú af hjörtum vorum þessari þungu byrði, sem vjer allir berum? Guðspjallið nefnir þann mann, sem vill frelsa oss. Hann heitir Jesús. Hann einn getur frelsað oss frá allri vorri syndaskuld. Þjer finnið þó nú til þess, kristnir menn! að þjer getið ekki án verðið þeirrar huggunar, sem fyrirgefning syndanna veitir. Svo snúið yður þá til Jesú og haldið yður fast við hann. Hann hefur barizt fyrir sáluhjálpi yðar, og úthelt sínu blóði til fyrirgefningar allra yðar synda. Hann er fús til að frelsa yður frá hinni þungu byrði, og veita yður það rjettlæti, sem gildir fyrir Guði, og þann frið, sem yfirgengur allan skilning. — En nú spyr jeg yður líka, hvort þjer ekki þurfið með vonar og trausts í öðrum efnum enn þeim, sem snerta yðar tímanlegu hagsmuni. Vjer eigum þó allir fyrir sálu að sjá; og það finnur hver og einn bezt með sjálfum sjer, hvert hann að undanförunu hefur verkað sáluhjálpi sína með tilhlýðilegum and-

vara, og hvert það muni tjá að lifa eins hjer eptir og hingað til. Dagar vors lífs líða fljótt á burt. Þetta hið nýa ár getur orðið vort hið síðasta. Vjer höfum sjeð fyrir endann á gamla árinu; en þegar þetta nýa ár er á enda, liggjum vjer mäske í gröf vorri. Og hver veit hve skammt þess kann að vera að bíða, að vjer eigum að mæta fyrir augliti Guðs, og standa reiknings-kap af árum vorrar æli? Ættum vjer þá ekki, kristnir menn! þegar í dag að byrja alvarlega á voru betrunarverki? Ættum vjer ekki að byrja árið með þeim einlæga ásetningi, að kappkosta að vaxa dag frá degi í þekkingu og trú vors Drottins Jesú Krists, til þess að geta verið ávaxtar-samari enn áður í öllu góðu, Guði vorum Föður til lofs og dýrðar? Ó, víst viljum vjer allir gjöra þetta; en vjer vitum hversu hjörtu vor eru óstöðug og undir syndina seld; vjer munum eptir, hvernig beztu áform vor fórust fyrir árið sem leið og báru alls engan ávöxt; og það sezt ótti og kvíði að hjörtum vorum. Já, vjer kvíðum fyrir sjálfum oss á þessu nýbyrjaða ári, því það getur látið oss að höndum bera nýjar freistingar, nýtt stríð og baráttu, sem vjer ekki fáum sigurinn í fremur heldur enn áður; og svo getur þetta ár orðið hið síðasta fyrir hið ófrjófsama trjéð. Það var þetta einmitt, sem jeg vildi spyrja yður um, hvort þjer ekki þyrstuð að geta haft von og traust á Guði í öðru enn yðar líkamlegu efnum. Og þá segir spámaður einn í nafni Drottins: fjöllin skulu færast úr stað, og hálsarnir bifast, en mín miskunsemi skal ekki víkja frá þjer, og minn friðarsáttmáli ekki haggast. Síon segir: Drottinn hefur yfirgeið mig og Drottinn hefur gleymt mjer. Getur þá móðir-in gleymt brjóstbarni sínu, svo að hún sýni enga miskun lífsafkvæmi sínu? Og þó að hún gæti gleymt því, þá vil jeg samt ekki gleyma þjer, segir Drottinn alvaldur. — Ef þjer gætuð nú trúað þessu og heimfært upp á sjálfa yður, þá mundi allur kvíði

hverfa úr brjóstum yðar, og von og traust til náðar og trúfesti hins lifanda Guðs, sem ekki vill syndugs manns dauða, mundi gjöra yður svo hughrausta, að þjer með gláðværum anda gætuð gengið fram á þetta nýa ár. — Svo heyrið þá, kristnir menn! þjer sem hafið þörf á þessari von og þessu trausti, heyrið, hvaða nafn það er, sem nýársguðspjallið nefnir fyrir oss. Það er Jesú nafn. Guð hefur gefið yður Frelsara, og hann hefur gefið yður sinn Son fyrir Frelsara, svo þjer getið sagt: Ó Jesú, á þjer öll mín grundast von! Og hvað þrýsti Guði til þessa? Hvað annað enn hans óendanlega og óumræðilega elska? Þjer þurfið því ekki að efa, að Guð elskar yður, og elskar yður hjartanlegar og heitar, enn þjer getið sjálfir ímyndað yður, eða jeg get skýrt yður frá. Frelsariinn elskar yður líka, og þjer megið trúa því, að hann vill ekki að þjer glatist. Hann vill frelsa yður frá syndinni og dauðanum; hann vill gjöra yður dýrðlega eptir sinni mynd; hann vill aðstoða yður í allri baráttu; hann mun og ekki láta freistingarnar verða meiri enn svo að þjer fáið staðizt. Loksins mun og dauðinn koma; og hver má vita nema hann komi á þessu ári; en hann kemur þó ekki án Drottins vilja; hann kemur einmitt á þeim tíma, sem Guð hefur ætlað. Dauðinn endar þá yðar jarðnesku vegferð, en hann gjörir ekki enda á lífi yðar, því þjer eruð kallaðir til eilífs lífs fyrir samfjelag yðar við Drottinn yðar og Frelsara Jesúm Krist. — Svo setjið nú vel á yður Jesú nafn. Það hefur í sjer fólgið allt sem gott er, alla blessun yður til handa. Já, ástkæri söfnuður! láttu nú hann, sem heitir þessu nafni, vera þinn Frelsara. Þú hefur áður gjörtsáttmála við hann; æ, endurnýaðu hann í dag, og snúðu þjer til Drottins af öllu hjarta, öndu og hugskoti, þá skal huggun og friður Guðs fylla brjóst yðar allra, og fylling guðlegs styrkleika efla yður alla. Já, þá skal þetta hið nýa ár verða þjer, elskulegi söfnuður

Þrottins! sannarlegt blessunarár; og eins og þú byrjar það nú á þessu nýárskvöldi með glöðværðu trúnaðartrausti, svo skaltu líka enda það á þess gamlárskvöldi með sagnaðarfullri lofgjörð fyrir náð Guðs og miskun í Jesú Kristi. Þar til gefi oss öllum Guð, vor himneski Faðir, náð síns Heilaga Anda fyrir sakir vors Þrottins og Frelsara Jesú Krists. Amen, í Jesú nafni, Amen!

Vjer viljum biðja með eptirfylgjandi bænarorðum:

Þinn friður, Guð vor Guð! þinn friður, friðarins Guð! sje yfir gjörvöllu jarðríki. Fyrst vjer erum allir þín börn, himneski Faðir! þá láttu alla, sem á jörðunni búa, lifa saman í bróðurlegum kærleika. Kenndu þjóðunum að leita friðarins, að elska friðinn, að líta ekki einungis á sitt eigið gagn, heldur að efla gagn hvorrar annarar. Og, heilagi Faðir! minnstu þeirra bræðra vorra, sem friðinn vanta, sem sitja enn í dauðans dimma skuggadal. Láttu með hverju ári, sem líður, þann tíma líða æ nær og nær, þá er það verður ein hjörð á jarðríki, svo sem þar er einn hirðir í hinna ríki. Friður sje á og yfir jarðríki! — Þinn friður, höfundur og fullkonnari trúarinnar! sje yfir gjörvallri kristninni. Þitt heilaga nafn tignist og helgist með lotningu og þakkargjörð af þeim öllum, sem ríki þitt er komið til. Þín eilífu sannindi — þetta orð hins eilífa lífsins, sem heimurinn spyrnir enn á móti, af því hann heldur það muni heiminn sigra — það staðfestist svo í hjörtum allra þeirra, sem orðið hafa meðtekið, að það geti verið ljós á þeirra vegum og lampi þeirra fóta. Trúin, vonin og kærlekurinn — þetta þrennt, sem dýrmætast er í ríki þínu — það taki með ári hverju nýum þroska á jörðunni, í kirkjunni, í sálunni, svo þú, Þrottinn allsherjar, verðir af öllum þínum játendum og í öllum hlutum dýrkður í anda og sannleika. Friður sje með og yfir

kristninni! — Þinn friður, Guð vor Guð, þjóðanna Drottinn! sje yfir voru kæra föðurlandi; bjóð þínum englum, hinum þjónustusömu öndum þinnar miskunar og blessunar, að fylkja sjer í kringum landið, svo engin ólukka geti grandað því. Hafðu vakandi auga yfir honum, sem vjer köllum vorn konung á jörðunni. Ó, þú konungur konunganna! legg þína náð og miskunsemi yfir hann og alla hans stjórn þegnum hans til handa. Blessa hans ráðgjafa og gef þeim í öllum hlutum að fylgja þínum ráðum, þjer til lofs og dýrðar. en landi og lýð til heil'a og hamingju. Blessa valdstjórn, kennidóm, hússtjórn vor á meðal, svo hver og einn þjóni þjer í heilagleika og rjettlæti með þeirri orku, sem þú hefur honum gefið. Blessa hvers eins stand og stjett, næringu og sveita í ærlegu erfiði. Blessa landsins og lífsins ávöxtu. Gef blessun þína af himnum, blessun af landi, blessun af sjó. Láttu trúfestina og ráðvendnina, rjettlætið og friðinn mætast í öllum viðskiptum manna á milli. Friður sje á og yfir voru kæra föðurlandi! — Þinn friður, Guð Drottinn, sje yfir þessum söfnuði. Þinn friður, Drottinn minn og Guð minn! sje yfir þessum þremur söfnuðum. Haltu þinni alnaáttugu hendi yfir þeirri hjörð, sem þú hefur kallað mig til að prjedika fyrir orð hins eilífa lífsins. Hjálpaðu öllum ungum og gömlum, foreldrum og börnum, húsbændum og hjúum að leita þess sem til friðarins heyrir, að seta svo veginn þinna boðorða, að þú getir lagt þína náð og blessun yfir einn og sjerhvern í hans stöðu. Vertu sjálfur, Guð, vor heilsu- og lífgjafari! lækni þeirra, sem sjúkir eru, hjálpari þeirra, sem nauðstaddir eru, huggari þeirra, sem harmþrungnir eru, forsorgari þeirra, sem fátækir eru. Vertu forsvar ekknanna og faðir barnanna föðurlausu. Æ, vertu frelsari allra, sem frelsis leita hjá þjer; og leitaðu þeirra, sem frelsið ekki þekkja. Þín miskun, náð og friður, minn Guð og Drottinn!

sje og veri yfir þessum þremur söfnuðum — Loksins biðjum vjer þig, himneski Faðir, vertu nálægur þeim af oss, sem þú á þessu ári hefur fyrirhugað að kalla burt úr tölu hinna lifendu. Láttu þína eilífu miskunsemi hylja fjölda vorra synda; láttu Guðs birtuna frá Betlehem lýsa yfir oss á vorri banasæng, og ljóma þinnar dýrðar endurnæra sálu vora á andlátsstundunni. Jeg veit ekki, hvenær hún kemur; en þessa stund hefur þú gefið mjer, Drottinn lífsins og dauðans! á þessari stundu segi jeg því: Faðir, í þínar hendur fel jeg minn anda, og anda allra þeirra, sem á þessari stundu hugsa um sína dauðastundu! Amen.

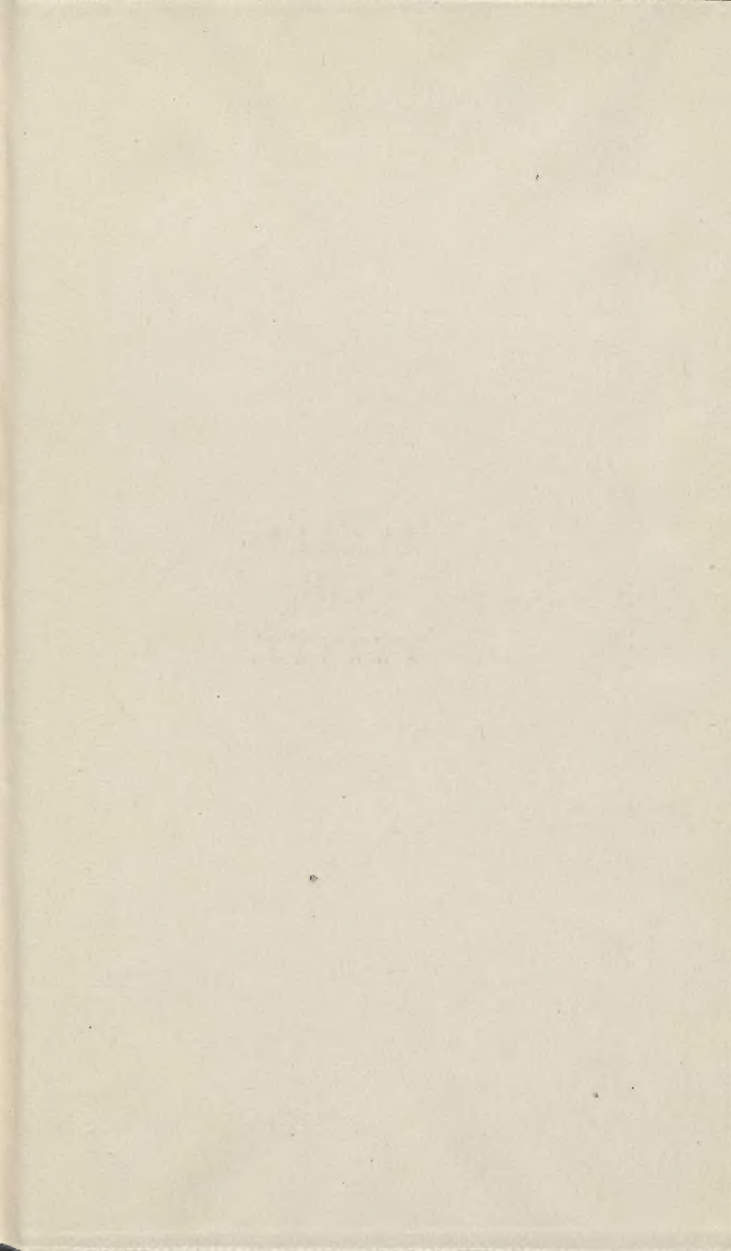
Faðir vor, o. s. frv.

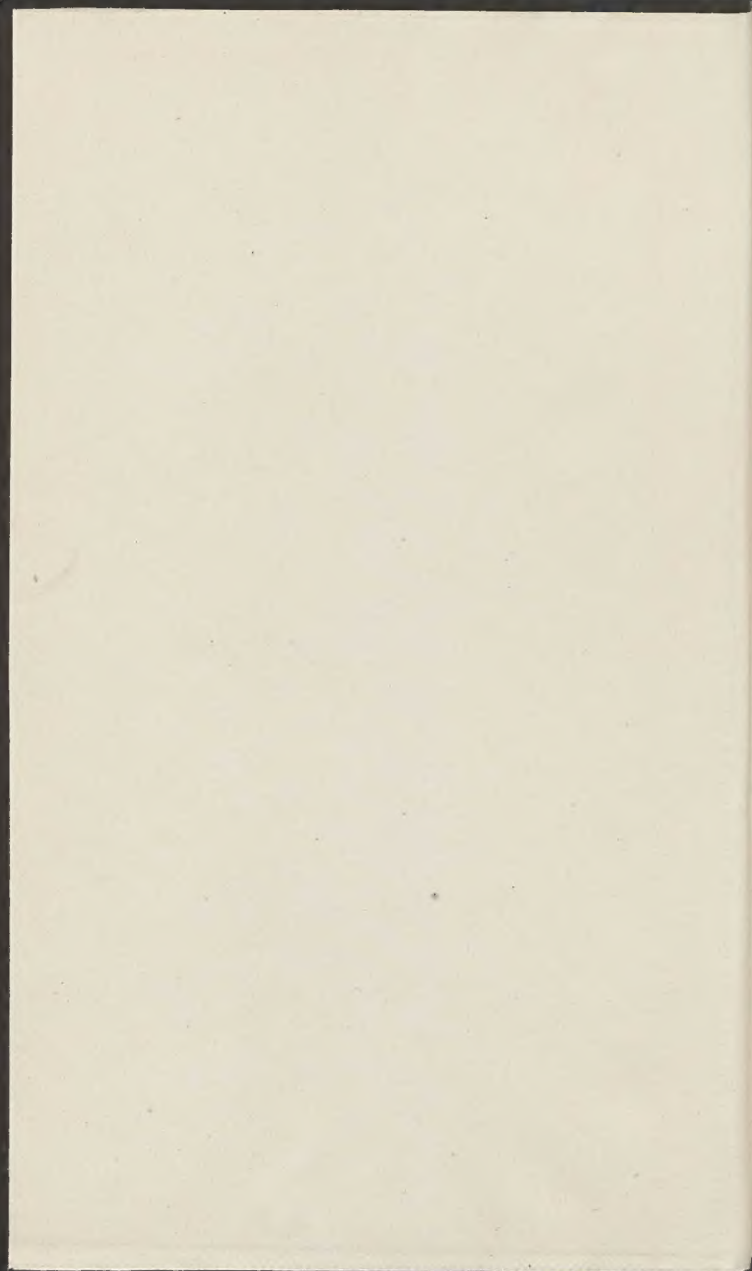

The page is framed by a decorative border consisting of a repeating chain-link pattern. At each of the four corners, there is a large, ornate circular medallion. In the center of the page, the year "1856." is printed in a bold, serif font, enclosed within a decorative, horizontally-oriented oval frame with a scalloped border.

1856.

Lbs - Hbs / Þjóðdeild

100716771-8

